

Slikovnica i nagrađeni film "Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea"

Kos, Maria

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:043916>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-26**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Maria Kos

SLIKOVNICA I NAGRAĐENI FILM „FANTASTIČNE LETEĆE KNJIGE G. MORRISA
LESSMOREA“

Završni rad

Zagreb, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Maria Kos

SLIKOVNICA I NAGRAĐENI FILM „FANTASTIČNE LETEĆE KNJIGE G. MORRISA
LESSMOREA“

Završni rad

Mentor rada:

prof. dr. sc. Diana Zalar

Zagreb, rujan 2021.

Sadržaj

1.	UVOD	1
2.	SUVREMENA SLIKOVNICA I ANIMIRANI FILM.....	3
2.1.	<i>Definicija suvremene slikovnice</i>	3
2.2.	<i>Funkcije slikovnice</i>	3
2.3.	<i>Svrha slikovnice</i>	4
2.4.	<i>Povezanost razvoja pismenosti s animiranim/crtanim filmom</i>	5
2.5.	<i>Definicija animiranog filma</i>	5
2.6.	<i>Zvuk u animiranom filmu</i>	6
2.7.	<i>Suvremena slikovnica i animirani film</i>	6
3.	PROBLEMSKA SLIKOVNICA	7
4.	BIOGRAFIJA WILLIAMA JOYCEA	9
5.	BIOGRAFIJA JOEA BLUHMA	10
6.	ANALIZA ANIMIRANOG FILMA	11
6.1.	<i>Općenito o nastanku filma</i>	11
6.2.	<i>Tijek radnje u animiranom filmu</i>	11
7.	ANALIZA SLIKOVNICE	16
7.1.	<i>Općenito o nastanku slikovnice</i>	16
7.2.	<i>Tijek radnje u slikovnici</i>	16
8.	SIMBOLI PRISUTNI U SLIKOVNICI I U ANIMIRANOM/CRTANOM FILMU	20
8.1.	<i>Simbol knjige</i>	20
8.2.	<i>Simbol knjižnice</i>	20
8.3.	<i>Simbol uragana</i>	21
8.4.	<i>Simbol boja</i>	21
8.5.	<i>Simbol leteće žene</i>	23
8.6.	<i>Simbol Humptya Dumptyija</i>	24
8.7.	<i>Simbol odlaska u nebo</i>	26
9.	USPOREDBA ANIMIRANOG FILMA I SLIKOVNICE	28
10.	ZAKLJUČAK	35
	LITERATURA.....	37

SAŽETAK

Od najranijih dana slikovnica i animirani film prisutni su u djetetovu životu. Upravo iz tog razloga, kroz analizu slikovnice i istoimenog animiranog filma naziva „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ u ovom radu detaljno se razrađuje način i mogući utjecaj istih na djecu. Težište rada koncipirano je na iznošenju svih, kako pozitivnih, tako i negativnih aspekata slikovnice i animiranog filma. Završni rad prožet je opisima nastanka slikovnice i animiranog filma te uključuje i biografije Williama Joycea (autora i ilustratora) te Joea Bluhma (ilustratora). Rezultat suradnje autora i ilustratora nastanak je ovih dvaju djela – animiranog filma i slikovnice kojima se nastoji ostvariti poučavanje djece o važnosti knjiga. Izuzev navedene edukativne svrhe, ovaj duet slikovnice i animiranog filma, djeci bi trebao predstavljati i izvor zabave. Nakon razrade biografija autora i ilustratora najprije se vrši pojedinačna analiza animiranog filma i slikovnice. Elaboracija biografija popraćena je detaljnom analizom simbola prisutnih u djelima usporedno s njihovim mogućim tumačenjima. Naposljetku, a prije samog zaključka, ovaj rad sadrži komparaciju slikovnice i istoimenog animiranog filma.

Ključne riječi: slikovnica, animirani film, simboli, usporedba

ABSTRACT

Animated movies and children's books have a constant presence in children's development since the very beginning of their lives. Therefore, this paper will analyse the ways and possible effects of children's books and animated movies on different aspects of children's lives through side-by-side analysis of the work "The Fantastical Flying Books of Mr. Morris Lessmore" in its animated and book version. The core of the research is based upon naming the positive, as well as the negative aspects of the book and adapted animated movie. In addition to this analysis, this paper also mentions the history of children's books and animated movies, as well as a biography of William Joyce and Joe Bluhm, the work's authors and illustrators. The result of their creative collaboration is the work "The Fantastical Flying Books of Mr. Morris Lessmore" which seems to have succeeded in its goal of teaching children the importance of books. Alongside the educational purposes of the animated movie and children's book, the work provides a fun activity for children. After elaborating biographies of the authors, this paper focuses on the side-by-side analysis of the animated movie and the children's book. The elaboration is followed by a detailed analysis of the symbols incorporated in the work as well as the possible meanings behind them. Finally, before the very conclusion, this paper contains a comparison of the similarities and differences between the homonymous book and the animated movie.

Key words: picture book, animated film, symbols, comparison

1. UVOD

Dijete pomoću slikovnice ostvaruje svoje prve doticaje s književnošću, stoga je važno zadovoljiti niz kriterija kako bi se na posljetku postigla realizacija odgojnog potencijala slikovnice. Kroz slikovnicu, dijete gleda, upoznaje, uči i pokušava razumjeti svijet koji ga okružuje.

Zajedničkim čitanjem slikovnice roditelji i djeca ostvaruju snažnu povezanost jer dijete, prilikom čitanja, ima mogućnost promišljati, iznositi svoje stavove, kao i postavljati pitanja na koja roditelji mogu reagirati i odgovoriti. Posljedično, dijete može stvoriti divergentna mišljenja i razviti sposobnost uočavanja veza između pojedinih stvari, uspoređivanja i sl. Nadalje, na primjerima sadržanim u slikovnicama dijete primjećuje na koje sve načine može doći do informacija, spoznaje primjereno izražavanje emocija kao i načine svladavanja određenih prepreka. Iz tog je razloga važno uključiti slikovnice u svakodnevni djetetov život jer, upravo uz njih, djeca uče prepoznati određeni problem i mogući način njegovog rješavanja. Koncept čitanja slikovnice potrebno je prikazati kao igru jer, dokazano je, djeca najbolje uče i usvajaju znanje upravo na ovaj način (Šišinović, 2011).

Također, nužno je istaknuti kako slikovnica nije jedini sadržaj s kojim se djeca susreću. Uz nju, prisutan je i animirani film kao neizbježan i sastavni dio djetetovog života.

Izuzev zabave koju djeci pružaju animirani filmovi, znanstvenici ističu kvalitetne animirane filmove kao potencijal za obrazovanje i pružanje dodatnih informacija. Animirani filmovi utječu i na pravila ponašanja u društvu, zajedno s vokabularom koji djeca upotrebljavaju. Glavni junaci animiranih filmova, koje karakteriziraju kvalitetne osobine, imaju pozitivan utjecaj na dječje ponašanje jer jedna od prisutnih teorija učenja je i metoda učenja oponašanjem (Derzyan, 2019).

Pri izboru animiranog filma vrlo je bitno odabrati onaj kvalitetnog sadržaja, primjerenog dobi djeteta. Dijete iz njega preuzima brojne pozitivne stavke poput proširenja vokabulara ili učenja stranog jezika. Animirani film omogućuje interaktivan način svladavanja jezika, odnosno usvajanja jezika, neovisno o tome bio on strani ili materinski. Također, pozitivni rezultati vidljivi su i u obrazovnim animiranim filmovima kojima je cilj djecu podučiti osnovnim stvarima, kao što su boje, oblici i brojevi. Mnoštvo detalja i šarenila sadržanih u animiranim filmovima, kao i brojne kretnje likova u istima, kod djece posljedično rezultiraju povećanjem i zadržavanjem pažnje. Iz prethodno navedenih razloga, interes djece za animirani film je veći u odnosu na knjižnu građu (Nair, 2018).

Osim što djeca kroz animirani film lakše mogu uočiti pa tako i naučiti određene stvari, animirani film isto tako pomaže prilikom razvijanja djetetovih kognitivnih vještina, kao što su sposobnost logike i zaključivanja te vizualne i slušne obrade. Istovremeno, gledanje animiranih filmova djecu potiče na razvijanje mašte i kreativnosti, u smislu osmišljavanja priča ili stvaranja umjetničkih radova po uzoru na junaka iz animiranog filma.

Animirani film, kao i slikovnica, može pomoći djeci prilikom izražavanja vlastitih emocija, ali i razumijevanja tuđih, isto kao što može omogućiti spoznavanje opasnosti kao što su opasnosti od strujnog udara, vatre, ili povjeravanja nepoznatim osobama. Na taj način ujedno se razvija i pozitivna slika o sebi jer dijete stvara neposredno životno iskustvo bez da se prilikom toga ozlijeđi.

Slijedom svega prethodno navedenog, u dječjoj svakodnevici jednako je bitna prisutnost slikovnice, kao i animiranog filma, pri čemu je najvažnije biranje kvalitetnog sadržaja koji zahtijeva poznavanje suvremene slikovnice i animiranog filma, kao i njihovih općih sastavnica (Habib i Soliman, 2015).

2. SUVREMENA SLIKOVNICA I ANIMIRANI FILM

2.1. Definicija suvremene slikovnice

Suvremena slikovnica definira se kao knjiga koju određuju dvostruko vizualni-verbalni diskurs, trodimenzionalnost, interaktivnost, specifično čitateljstvo i relativno mali broj stranica, a ističe se specifičnim čitateljstvom koje načelno uključuje djecu. Njena pojava datira od devetnaestog stoljeća, a njeno putovanje do sadašnjosti obilježeno je porastom i dodatnim razvojem slikovnice u smislu umjetnosti, kao i istraživanjem njenih beskrajnih granica (Narančić Kovač, 2015).

2.2. Funkcije slikovnice

Slikovnica ima niz funkcija, a neke od najvažnijih su informacijsko-odgojna, spoznajna, iskustvena, zabavna, estetska i govorno-jezična (Čačko, 2000).

Informacijsko-odgojna funkcija ogleda se u pitanjima i odgovorima, budući da slikovnica osigurava odgovore na pitanja koja će postavljati djeca, a što će s vremenom spoznati kao činjenicu kako je knjiga neiscrpan i sveprisutan izvor znanja. Na početku će to djeci omogućiti pokretanje interesa, a na posljetku i njegovo zadržavanje (Darmopil, 2017).

Spoznajna funkcija omogućava djetetu provjeru i unaprjeđenje znanja koje posjeduje zajedno sa spoznajom o predmetima, bićima i pojavama koji ga okružuju te da u konačnici dobije povratnu informaciju o točnosti vlastite spoznaje (Čačko, 2000).

Na spoznajnu funkciju nadovezuje se iskustvena funkcija koja omogućava da se kroz korištenje knjige, odnosno slikovnice djeci omogući proživljavanje iskustva i znanja, kao i proširivanje općeg znanja iz svakodnevnog života (Čačko, 2000).

Zabavna funkcija ponajprije bi trebala posjedovati interaktivnu komponentu. Također, trebala bi omogućiti djetetu užitek prilikom listanja, čitanja, slušanja i promatranja ilustracija. Većina slikovnica oblikovana je na način da potiče razvoj dječje mašte. Međutim, važno je prilikom uzimanja slikovnice u ruke ne vršiti pritisak na dijete jer to može rezultirati samo suprotnim (najčešće negativnim) učinkom. Dijete mora imati slobodu jer će jedino na taj način uspjeti postati aktivni sudionik i naposljetku čitatelj slikovnica (Čačko, 2000).

Estetska funkcija služi za izazivanje različitih emocija, kao i doživljaja kod djece, utječe na buduće oblikovanje stavova te omogućava, ovisno o svojoj kvaliteti, poticanje i zadržavanje zanimanja za knjigu (Čačko, 2000).

Govorno-jezična funkcija nastoji potaknuti i poduprijeti razvoj fonemske i fonološke osviještenosti, djetetov morfološki i sintaktički razvoj, usvajanje i bogaćenje rječnika, kao i sam razvoj pred čitalačkih vještina (Čačko, 2000).

Prethodno navedene funkcije međusobno se isprepliću te se najčešće ostvaruju u paralelnoj prisutnosti drugih. S obzirom na to da je slikovnica često prvi pisani tekst s kojim se djeca susreću, njezina uloga može se svrstati u kategoriju izuzetne važnosti (Nikolajeva, 2003).

2.3.Svrha slikovnice

Ono što čini uporište slikovnice pomaganje je djetetu otkriti svijet kroz medij slike i pisanih riječi. Točnije, omogućava se razvijanje spoznajnog svijeta djeteta, kao što su izazivanje emocija, razvoj govora, bogaćenje djetetovog rječnika, uz zadovoljavanje potrebe za uvođenje novih riječi (Zalar i sur., 2009).

Međutim, sve prethodno navedeno ostvarivo je isključivo ako se primjenjuje pravilo koje određuje harmoniju karakteristika teksta sa stupnjem djetetova jezičnoga, ali i općenitog razvoja (Furlan, 1963).

Prezentirajući slikovnicu kroz vizualna i auditivna sredstva, usmjerava im se pažnja na odnose u ljudskoj okolini, pomaže im se unaprijediti sposobnost pamćenja, kao i samo zapamćivanje logičkih odnosa. Važno je postupno uvoditi naviku za korištenjem knjige, krećući od slikovnice jer se na taj način razvija učestala potreba za njom, a dobrobit koja proizlazi iz toga je omogućavanje djeci da gledaju očima umjetnika (Zalar i sur., 2009).

Od trenutka kad se susretnu sa slikovnicama, djeca pažnju posvećuju isključivo ilustracijama i/ili slikama jer na samom početku još nisu usvojila tehniku i znanje čitanja. Odrastanjem počinju usvajati slova pa tako i pisanu riječ što dovodi do toga da počinju obraćati pažnju na tekst (Narančić Kovač, 2015).

Međutim, dolazi li tada do promjene njihovih afiniteta, odnosno, hoće li više biti zainteresirani za pisanu riječ, hoće li im i dalje ilustracija i/ili slika biti primarne ili će pak odgovor pronaći u odabiru animiranog filma?

Svako dijete individua je za sebe pa će tako na ovo pitanje uvijek biti raznovrsnih odgovora. Bit će one djece koja će odgovoriti kako im je sada, nakon naučenih slova i pisanih riječi, zanimljiviji sam tekst, isto kao što će biti i one djece koja će odgovoriti da su im ilustracije, čak i nakon naučenih slova i pisane riječi ostale zanimljivije i oku privlačnije, a isto tako, ne smiju se izostaviti ona djeca koja će pak radije odabrati animirani film.

Imajući u vidu kasniji razvoj dječje pismenosti, pitanje koje svakako zahtijeva dodatno promišljanje je: „Preferiraju li djeca više slikovnicu ili animirani film?“

2.4.Povezanost razvoja pismenosti s animiranim/crtanim filmom

Sulzby (1985) navodi kako se razvoj dječje pismenosti i mogućnosti čitanja najčešće javljaju neposredno prije polasku u školu ili tek nakon što krenu u prvi razred. Rijetka su ona djeca koja posjeduju ovu vještinu prije navedenog razdoblja.

Zašto je to važno? U slikovnicama mlađa djeca teže povezuju događaj u ilustraciji s događajem u tekstu, jer im svaka ilustracija može predstavljati zasebnu priču. Međutim, kada bi se ilustracije/slike istovremeno prikazivale u slikovnicama kao i u filmu, postavlja se pitanje bi li na opisan način djeca mogla lakše pratiti povezanost radnji?

Zahvaljujući preciznom spuštanju i podizanju kamere te u kombinaciji pokretanja tračnica s klinovima, mogu se postići svi efekti i tehničke mogućnosti kamere prisutne i u snimanju uživo što na neki način može omogućiti bolju usredotočenost pažnje i olakšati mogućnost povezivanja ilustracija/slika (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Iz tog razloga može se pretpostaviti kako se pojava animiranog filma javila kao odgovor na kasniji razvoj dječje pismenosti i čitalačkog razdoblja, a sve u svrhu olakšavanja povezivanja i razumijevanja prikaza ilustracija i slika koje, samo uz slikovnicu, djeca možda nisu uspjela razumjeti.

2.5.Definicija animiranog filma

Animirani/crtani film definira se kao film koji je nastao povezivanjem likovnih, odnosno vizualnih umjetnosti, koristeći pritom različite materijale, kao što su crteži, lutke, prirodni predmeti, artefakti, plastelin i pijesak ukomponirane tehnikom animacije (Turković, 1988). Uz sveprisutne tehnike, u knjizi snimanja naznačuju se i pokreti kamere, montažne spone koje uključuju pretapanja, zatamnjenja, osvjetljenja i promjene boje, uz pokoje naznake za dijalog - šumove i glazbu (Hrvatska enciklopedija, 2021).

2.6. Zvuk u animiranom filmu

Važna sastavnica svakog animiranog filma jest zvuk, bio on prisutan putem zvučnih efekata, dijaloga ili glazbe ukomponirane prilikom izmjenjivanja slika. Cilj je zvuka naglasiti važnost i dramatičnost prizora u samome filmu. Međusobna sinkronizacija zvuka i prizora ključna je za razumijevanje sadržaja (Paulus, 2012).

2.7. Suvremena slikovnica i animirani film

Kvalitetni animirani filmovi, kao i slikovnice, uvelike doprinose razvoju djeteta, no ono što je pritom najvažnije je kakav će utjecaj imati na dijete.

S navedenom tvrdnjom složili su se William Joyce (autor i ilustrator) i Joe Bluhm (ilustrator), kreatori problemske slikovnice „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“, tako da su istu odlučili pretvoriti u animirani film. Dakle, iz svake kvalitetne slikovnice može nastati kvalitetan animirani film, ali i obrnuto.

3. PROBLEMSKA SLIKOVNICA

Ne postoji jednoznačna ni općenito prihvaćena definicija problemske slikovnice. Točnije, postoje dvije teorije. Prva teorija obrazlaže kako problemske slikovnice predočavaju situacije u kojima se mogu pronaći djeca, nude im rješenja i/ili ih potiču da samostalno dođu do istih. Suprotno tome, druga teorija obrazlaže kako se radi o slikovnicama u kojima se iznose problemi uz izostavljanje mogućih ponuđenih rješenja. Zagovornici prve teorije smatraju kako se čitatelji mogu poslužiti rješenjem koje nudi autor ili pronaći vlastito, dok drugi smatraju da su takve slikovnice otvorene za različite interpretacije kako se treba ponijeti u određenoj situaciji (Zalar i sur., 2008).

Zalar, Boštjančić i Schlosser (2008) naglašavaju važnost odnosa slike i teksta te govore o tome kako njihov suodnos određuje hoće li djelo biti problemsko ili ne. Psihološki stručnjaci upoznati su s činjenicom da su djeca usredotočena na slike za vrijeme dok im odrasli čitaju tekst slikovnice. Slike najčešće upozoravaju na ono ključno u priči pa tako veličina, zajedno s bojom i slikom/ilustracijom ima potencijal povećati napetost ili pak napraviti posve suprotan učinak, a to je projiciranje potpuno smirene i opuštajuće atmosfere (Kovač i sur., 2009).

Pregrišt je situacija koje dijete ne može doživjeti neposrednim iskustvom, ali zato postoji slikovnica koja mu približava određenu spoznaju. Slikovnica, primjerice, omogućuje djetetu učenje o multikulturalnosti i multietničnosti, o posebnim potrebama pojedinaca te drugim društvenim temama, starim zanatima, dalekim zemljama, traumatičnom iskustvu smrti ili nasilja, i sl. (Nikolajeva, 2003).

Teme su u slikovnicama obrađene na zanimljiv, nenametljiv način, pri čemu se najčešće koriste stilska izražajna sredstva prenesenog značenja. Prema Hrvatskom jezičnom portalu (2021), preneseno značenje ili metafora stilska je figura koja se javlja kao jezični izraz slikovitog, prenesenog značenja u kojem se značenje jedne riječi zamjenjuje značenjem druge. Spomenuta stilska figura može igrati veliku ulogu kada se govori o traumatičnim iskustvima, kao što su bolest, smrt, rastava roditelja te zlostavljanje (mentalno, fizičko, emocionalno, seksualno). Prethodno navedena iskustva jedna su od najbolnijih koje djeca mogu iskusiti. Iz tog razloga, jednostavniji način prikazivanja ove problematike svakodnevnog života jest korištenje likova mladunčadi. U takvom kontekstu javljaju se prikazi situacija i načina na koji ih mladunčad rješava, kao na primjer u slikovnicama „Kada je ljut, zeko se ozlijedi“, „Mišić je tužan jer mu nedostaju roditelji“, „Žirafica je tužna jer djeda više nema“, i dr. Djeca se prilikom tih prikaza neće osjećati „napadnuto“ od strane autora, već će razmišljati o ponuđenim načinima suočavanja s neugodnim emocijama gdje će se pokušati poistovjetiti s viđenim i/ili pročitanim.

Na taj način, slikovnice nastoje poticati djetetove intelektualne kapacitete, isto kao što ih potiču na razmišljanje prije i/ili za vrijeme rješavanja nekog problema (Hranjec, 2006).

Psihologinja Gail Melson (prema Hameršak i Zima, 2015) ovaj fenomen objašnjava na način da djecu privlači mladunčad životinja zbog njihove uloge kućnih ljubimaca, sjedinjene s njihovom osobnošću, tj. zaigranošću, isto kao što ih privlače i druga djeca. Na taj način, djeca si percipiraju mladunče životinje kao svojeg čudnovatog i zanimljivog vršnjaka.

Problemske slikovnice nastoje prikazati problematiku međuljudskih odnosa u obitelji, zajedno s društvom, gdje se najčešće, u samom centru, kao glavni lik nalazi dijete. Ono može biti prikazano kao dijete (doslovno) ili u liku životinje, tj. njenoga mladunčeta. Takve slikovnice, prema jednoj od dviju spomenutih teorija, najčešće ne mogu riješiti probleme i izazove s kojima se dijete i roditelji svakodnevno susreću. Međutim, svakako im mogu pomoći olakšati rješavanje nastalih problemskih situacija.

U suvremenim slikovnicama ne priznaje se postojanje tabu-tema, već se u njima nastoji prikazati stvarno stanje stvari na način da se približi svakodnevicu života bez ikakvih idealiziranja i uljepšavanja međuljudskih odnosa. Kreatori suvremenih slikovnica nalažu kako ne postoji ni jedna životna situacija koja je toliko neprimjerena ili neugodna da se o njoj ne bi moglo progovoriti riječima i slikom (Čačko, 2000).

Zbog prethodno navedenih konstatacija, posao stvaranja problemske slikovnice smatra se izuzetno odgovornim, delikatnim i nimalo jednostavnim zadatkom. Za uspješno i kvalitetno obavljanje ovakvog projekta, potreban je niz stručnjaka (umjetnika, psihologa, terapeuta, pedagoga), kako iznosi autorica Čičko (2002). Stvaranje ovih slikovnica trebalo bi djeci omogućiti izlaz iz situacija u kojima se nalaze. Iz dana u dan, vidljiv je sve veći porast problemskih slikovnica, a teme koje obuhvaćaju su sve raznovrsnije. Pravi primjer prikaza problemske slikovnice upravo je slikovnica „Fantastične leteće knjige gospodina Morrisa Lessmorea“.

Iako problemske slikovnice katkad nude niz kvalitetnih odgovora, kao i rješenja situacija u kojima se djeca mogu naći, važno je osvijestiti činjenicu da djeca ne mogu riješiti svoje probleme isključivo pomoću problemskih slikovnica. Međutim, roditelji, skrbnici i odgojitelji zaduženi su za objašnjavanje problema, isto kao i traženja njegovog mogućeg rješenja. Iz tog razloga, važno je da se slikovnica ne uzima kao ključan i jedini instrument rješavanja problema, već da ju se isključivo koristi kao faktor olakšanja u pronalasku odgovora (Čičko, 2000).

4. BIOGRAFIJA WILLIAMA JOYCEA

Prema Službenoj mrežnoj stranici „Encyclopedia of World Biography“, William Edward Joyce, američki je pisac, ilustrator i filmski producent rođen 11. prosinca 1957. godine u malom gradu Shreveportu u Louisiani. Tijekom odrastanja, a zbog velike udaljenosti knjižnice, imao je ograničen pristup knjigama. Međutim, zahvaljujući jednoj knjižničarki omogućen mu je pristup velikim dječjim klasicima koji su, naposljetku, oblikovali njegov život.

William Edward Joyce od malena je pokazivao sklonost prema kreiranju umjetničkih književnih djela. Međutim, na početku svog stvaralaštva nije bio prepoznat kao talentirani pojedinac. U osnovnoškolskom obrazovanju izradio je (napisao i ilustrirao) prvu slikovnicu s naslovom „Billy's Booger“. Slikovnica je postala vrlo popularna među njegovim vršnjacima, dok je, prema mišljenju učiteljice, označena kao uvredljiv i neprimjeren sadržaj.

Prilikom odlaska na fakultet, odlučio se opredijeliti za područje filmske znanosti koje je brzo i vrlo dobro svladao. Maturirao je 1981. godine te se može reći da je tada i započela njegova karijera u području stvaranja dječje književnosti. Nakon završetka fakultetskog obrazovanja, 1985. godine napisao je i ilustrirao svoju prvu objavljenu slikovnicu „George Shrinks“. Inspiraciju za kasnija djela pronalazio je u dogodovštinama iz svojeg djetinjstva.

U daljnjoj karijeri surađivao je s popularnim Pixarom na filmovima „Toy Story“, „Buddy“ i „Bug's life“ koji su mu pružili mogućnost kreiranja animirane televizijske serije „Rolie Polie Olie“ za Disney Channel (Encyclopedia of World Biography, 2021).

Godine 1999. William Joyce počeo je raditi na „Fantastičnim knjigama gospodina Morrisa Lessmorea“. Priču je počeo pisati u čast preminulom Billu Morrisu, kojeg je smatrao začetnikom širenja utjecaja knjižnica. Međutim, Joycea je tada pogodila velika katastrofa jer je uragan Katrina razorio njegovu kuću, što ga je natjeralo na prisilan prestanak pisanja. U tom razdoblju njegovog života, posjetio je djecu u skloništima koja su ostala bez svojih domova te je u toj situaciji uočio pravu važnost slikovnica. Naime, djeci koja su boravila u skloništu, slikovnice su bile jedini bijeg od stvarnosti, što je autoru Joyceu dalo inspiraciju za kreiranje nove dimenzije gospodina Morrisa Lessmorea. U tom je razdoblju imao i operaciju oka, zbog koje nije mogao slikati i pisati u kontinuitetu. Prethodno istaknuti problemi nisu ga spriječili u njegovu stvaralaštvu pa je tako, naposljetku, u suradnji s Joeom Bluhmom, dovršio slikovnicu koja je u međuvremenu postala i animirani film (Joyce, 2012).

5. BIOGRAFIJA JOEA BLUHMA

Joe Bluhm rođen je u malom gradu Laceyville, u Pennsylvaniji. Pohađao je Institute of Art with an Illustration major u Clevelandu. Fakultetsko obrazovanje predstavljalo je prekretnicu u njegovoj karijeri te se od tog trenutka primarno bavi karikaturama i ilustracijama. Njegov talent i radovi omogućili su mu zapošljavanje u Sea Worldu te u Disney Worldu.

Važno je napomenuti da nije imao samo dar stvaranja, već i podučavanja. Proputovao je svijet podučavajući mlade umjetnike, prije nego što je svoj privremeni smještaj pronašao u New Yorku. Posjetio je Tokio, Kanadu, Njemačku i veći dio Sjedinjenih Američkih Država. Nakon dolaska u New York, započeo je s dizajniranjem te je osnovao tvrtku „Y&R“ u Europi za Virgin Mediu (Bluhm, 2021).

U međuvremenu, surađivao je s brojnim tvrtkama, ali se naposljetku ipak opredijelio za ilustriranje. Nadalje, odlučio je kreirati vlastitu slikovnicu koja, naposljetku, nije objavljena s obzirom na to da su ga izdavači odbili. Iz tog se razloga, 2009. godine preselio u Los Angeles, gdje je dobio posao kao pisac, umjetnik i kreator ilustracija te kao filmski producent za djelo Williama Joycea. Navedeni događaj pružio mu je priliku za stvaranje prvog osobnog projekta pod nazivom „The Fantastic Flying Books Of Mr. Morris Lessmore“, odnosno „Fantastične leteće knjige gospodina Morrisa Lessmorea“ (Bluhm, 2021).

6. ANALIZA ANIMIRANOG FILMA

6.1. Općenito o nastanku filma

Nijemi animirani film „Fantastične leteće knjige gospodina Morissa Lessmorea“, inspiriran uraganom Katrina, „Čarobnjakom iz Oza“ i ljubavlju prema knjigama, potresna je i šaljiva alegorija o ljekovitim moćima knjiga (IMDb, 2011).

Animirani film odaje počast starome svijetu, odnosno vremenu u kojem su tiskane knjige bile dio svakodnevnog života, ali opet, s druge strane, kroz upotrebu tehnologije modernizira njeno projiciranje. Animirani film izrađen je kao kombinacija animacija i ilustracija iz istoimene slikovnice. Vrijeme trajanja animiranog filma je petnaest minuta, a njegov nastanak ostvaren je u produkciji Moonbot Studiosa s producentima Brandonom Oldenburgom i Williamom Joyceom, autorom i ilustratorom slikovnice (Open Culture, 2012).

Animirani film „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ 2012. godine, u kategoriji „Najbolji animirani kratki film“ osvojio je filmsku nagradu „Academy Award“, popularnog naziva „Oskar“ koju dodjeljuje američka Akademija filmskih umjetnosti i znanosti. Osim ove nagrade, ovaj animirani film osvojio je još trinaest nagrada (Huffington Post, 2017).

6.2. Tijek radnje u animiranom filmu

Radnja u animiranom filmu započinje otvaranjem knjige na kojoj se nalazi naslov „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“. Okretom stranice ilustracija hotela pretvara se u animaciju te se prikaz približava balkonu hotela na kojem sjedi g. Lessmore koji, u okruženju knjiga, zapisuje nešto u svoju knjižicu. Njegovo pisanje prekida bučni leteći televizor koji proizvodi zvukove uzbune. Odmah nakon letećeg televizora nailazi snažan nalet vjetra koji uzrokuje okretanje stranica Morrisove knjižice. U trenutku nekontroliranog okretanja stranica Morrisove knjižice, slova i riječi počinju nestajati s vjetrom.

U sljedećoj sceni prikazan je čovjek na biciklu kojeg je vjetar uspio podići do razine natpisa na zgradi hotela. Slova natpisa HOTEL bila su otpuhana velikom brzinom, jedno za drugim. G. Morris Lessmore je s pomalo zabrinutim izrazom lica nastavio sjediti u svojoj fotelji. Fotelju je naglo počeo vući vjetar, na što se g. Lessmore grčevito, bez puštanja primio za nju. Ponovno se vraća scena čovjeka na biciklu koji uporno pokušava okretati pedale. Morris Lessmore promatra tog čovjeka držeći se i dalje za svoju fotelju, no ponovno nailazi snažan nalet vjetra koji sa sobom odnosi fotelju. G. Morris Lessmore se u tom trenu jednom rukom, u

kojoj je držao svoj štap, uhvati za ogradu svog balkona, dok s drugom rukom čvrsto prima svoju knjižicu.

Novi nalet vjetra Morrisu otima knjižicu iz ruke, dok njega istovremeno uzdiže na nebo i počinje nositi po gradu. U istom smjeru, vjetar je nosio Morrisa i njegovu knjižicu. Točnije, iako ju nije mogao držati, imao je pogled usmjeren na nju tijekom cijelog putovanja.

Sljedeća scena prikazuje snažan vjetar koji od zemlje odvaja kuće iz temelja. Na jednoj od tih kuća u zraku, završio je i g. Morris Lessmore, zajedno sa svojom knjižicom koju je neprestano pokušavao dohvatiti. Kuća se počela toliko snažno vrtjeti da, svaki put kad je Morris pokušao dohvatiti svoju knjižicu, ona se počela okretati još brže. U jednom trenutku prikazuje se vrtlog na nebu koji Morrisa, njegovu knjižicu te kuću na kojoj su se nalazili, uvlači u sebe. Slijedi nagli i jasan prikaz svjetlosti kao znak prelaska na sljedeću scenu.

Iduća scena prikazuje osiromašeni krajolik na koji, odjednom, počnu padati kuće sa svih strana, nepravilno okrenute i bezbojne. Kuća na kojoj se našao g. Morris Lessmore, pala je u središnji plan kadra. Vrata kuće naglo su se otvorila, a on se otkotrljao na zemlju te je završio u sjedećem položaju. S neba su počeli padati njegov štap, koji je pao pored njega, njegov šešir, koji mu je sletio na glavu i njegova knjižica, koja mu je pala ravno između nogu.

Sav u čudu, zagledao se u svoju knjižicu te je primijetio da u njoj nema ničega. Morrisova knjižica bila je u potpunosti prazna, bez ijedne riječi i slova. U tom trenutku, g. Morris Lessmore se zakašlje, a slova počnu izlaziti iz njegovih usta i padati na njegovu knjižicu.

Nakon ponovnog naleta vjetra, ovog puta manjeg intenziteta, vjetar sa sobom odnosi i ta iskašljana slova, što rezultira promjenom Morrisovog raspoloženja iz zbunjenosti u tugu. Ranije, a prije ove scene, prikaz g. Morrisa Lessmorea sadržavao je boje, prisutne kod svakog ljudskog bića. Kao dokaz prethodnoj tvrdnji, ranije je bila vidljiva rumenost njegova lica, kao i njegovog smeđeg odijela, no zajedno s tugom, nastupilo je i sivilo. Sivilo nije obojalo samo njega, već i cijeli okoliš koji ga je okruživao.

Moglo bi se naslutiti da je nakon doživljenih emocija, skupio snagu, ustao se i uputio puteljkom koji se nalazio pred njim. Šetajući, promatrao je ruševine i ljude koji tuguju za izgubljenim domovima. Vidio je slova zabodena u zemlju i ogromnu količinu papira na tlu. Hodao je pognute glave. Odjednom, g. Lessmore podiže glavu i primjećuje obojane knjige koje lete, ali to nije bilo sve. Primijetio je i leteću ženu koja se nitima držala za knjige, a koja je također bila ispunjena životnim bojama. Leteća žena i knjige koje su ju vukle ostavljali su za sobom trag boje.

Morris je tada, najprije lagano, pokušao baciti svoju knjigu u zrak, ali nije uspio. Prilikom sljedećeg bacanja, upotrijebio je više snage, ali ponovno bez uspjeha. Navedeni događaj gledatelja navodi na razmišljanje kako je Morris htio da i njegova knjiga poleti, međutim nije.

U tim trenucima vidljiva je frustracija na njegovom licu koju je primijetila i leteća žena, stoga mu je je poslala jednu knjigu – „Humpty Dumpty“. Za zaključiti je kako mu je na taj način pokušala pomoći. Knjiga je u tom trenutku sletjela do g. Lessmorea i okretanjem stranica mu mahnula, na što je Morris uzvratio pozdrav pokretom ruke. Knjiga „Humpty Dumpty“ je ponovno počela okretati stranice, ali ovog puta je g. Lessmorea pozvala da pođe za njom, što je ovaj i učinio.

Put ih je doveo do ogromne zgrade, ispunjene letećim knjigama (knjižnice) u koju je Morris odmah kročio. Važno je napomenuti da prilikom cijelog putovanja, gdje god da su pošli, sve je bilo ispunjeno bojama, sve osim Morrisa i njegove knjižice. Međutim, čim je g. Lessmore kročio u obojanu knjižnicu ispunjenu knjigama i sam je ponovno vratio izgubljenju boju.

Krećući se tako, istraživao je prostorije knjižnice. Ubrzo nakon, naišao je na sliku leteće žene koja je visjela na zidu. Pažnju od fotografije odvratio mu je zvuk klavira u prostoriji pokraj. Kako bi vidio što se ondje događa, odmah je zavirio u prostoriju iz koje je dopirao zvuk. Ušavši u prostoriju primijetio je knjigu „Humpty Dumpty“ koja zaigranim tonom svira klavir. Viđeno se Morrisu jako svidjelo te je odmah zaplesao u ritmu, zajedno s knjigama koje su ga okruživale. Nakon završene izvedbe, slijedio je pljesak, naklon knjiga i g. Lessmorea, nakon čega dolazi do zatamnjenja i prelaska na novu scenu.

U sljedećoj sceni Morris čvrsto spava na knjizi, koja mu predstavlja krevet, dok ga knjiga „Humpty Dumpty“ svim snagama pokušava probuditi. Kada je knjiga primijetila kako se g. Lessmore ne ustaje, izbacila ga je iz kreveta ne bi li ga na taj način natjerala da se probudi. Bio je toliko pospan da su ga knjige morale odjenuti. Zauzvrat, on je njima poslužio doručak i navukao nove korice.

U tom trenutku začuo se zvižduk koji je dolazio s police. G. Lessmore pogledao je prema polici na kojoj se nalazila stara knjiga koja više nije mogla letjeti, dapače, jedva da je i stajala. Morris je odmah odlučio pomoći te je pozvao knjigu da mu skoči u naručje što je ona i učinila. No, kako je skočila, tako su se njene stranice raspale. Morris se odmah primio posla ne bi li ju čim prije popravio.

Na knjizi provedena je operacija kojoj su nazočile i sve druge knjige. Morris je pažljivo osluškivao knjigu i lijepio joj poderane stranice sve dok nije završio. Nakon toga, Morris i knjige očekivali su čuti otkucaje srca operirane knjige. Međutim, nije ih bilo. Listajući svoje stranice, knjiga „Humpty Dumpty“ predložila je g. Morrisu Lessmoreu neka počne čitati knjigu

nad kojom je izvršio operaciju. On je prihvatio prijedlog, uzeo knjigu i počeo ju čitati. Potom je srce knjige ponovno počelo kucati, a Morris je nastavio čitati.

U sljedećim scenama prikazan je Morris koji istovremeno čita knjigu, dok se nalazi u njoj, pri čemu pleše, trči, sjedi i visi s njenih slova i riječi. Nadalje, Morris čitajući knjigu proživljava razne emocije kao što su strah, iznenađenje, napetost, zamišljenost, veselje i tuga. Opisane situacije navode na razmišljanje kako se Morris toliko zadubio u knjigu, da je izgubio pojam o stvarnosti i vremenu.

Knjigu je čitao sve dok ju nije dovršio, a kad ju je dovršio sletio je u krevet. Već je došla noć i bilo je vrijeme za odlazak na spavanje. Najprije su knjige aplauzom pozdravile oporavljenu knjigu i Morrisa zaslužnog za njen oporavak, a nakon čega su se vratile na police. Morris je zamišljeno gledao prema knjigama koje su se vraćale na svoja mjesta, sve dok mu se pogled nije zaustavio na njegovoj knjižici koja je još uvijek bila siva. Blago se osmjehnuo, dohvatio knjigu i kemijsku olovku i započeo s pisanjem. U tom trenutku, njegovoj knjižici počela se vraćati crvena boja koju je davno prije izgubila.

Prethodna scena odvojena je prekidom, a nakon koje slijedi prikaz Morrisa kako sjedi ispod drveta u cvatu, držeći pritom svoju knjižicu u koju zapisuje riječi, dok ostale knjige oko njega veselo plešu i lete.

U sceni nakon, Morris stoji na ljestvama u knjižnici prilikom čega drži knjige i pokušava ih organizirati. U knjižnicu potom dolazi starija gospođa, bez boje. Može se pretpostaviti da je razlog njenog posjeta osjećaj praznine. Morris odmah poseže za knjigom koju zatim pruža starijoj gospođi. U nastavku vidljiv je prikaz gospođe i knjige kako, držeći se za ruke, koračaju puteljkom. Svakim korakom, žena dobiva sve više boje, odnosno bijele točke počinju se isticati na njenoj crvenoj haljini.

Ponovno se prikazuje ista scena u kojoj Morris sjedi pod drvetom, ali ovoga puta može se primijetiti razlika u godišnjem dobu jer sve što ga okružuje prikazano je narančastim i smeđim bojama.

Nadalje slijedi prikaz g. Lessmorea koji dobroćudno dijeli knjige ljudima koji su ostali bez boje, što u konačnici rezultira njihovim vraćanjem boje.

Protek vremena razvidan je iz promjene fizičkog izgleda g. Morrisa Lessmorea. Točnije, njegovo lice postalo je naborano, a njegova kosa je posijedila. Čak je i njegova odjeća drugačija. Svaka promjena upućuje na to da je ostario.

Uslijed starosti i onemoćalosti g. Lessmorea, knjige su preuzele brigu o njemu. G. Lessmore ležao je u krevetu i držao svoju knjižicu, dok su ostale knjige bile oko njega. Knjiga

„Humpty Dumpty“ samostalno mu se čitala, na način da je listala svoje stranice koje su sadržavale ilustracije scene Romea i Julije na balkonu.

Ponovno se vraća prikaz g. Lessmorea u sjedećem položaju ispod ogoljenog drveta, bez ijednog lista, što upućuje na skori dolazak zime. Nakon nezaustavnog pisanja, ustaje se i kreće prema knjižnici, svome domu u kojem, naposljetku, ispisuje posljednje riječi na zadnju stranicu njegove knjižice.

G. Lessmore podiže pogled koji zadržava na knjigama, dajući na taj način pretpostavku da mu je ovo posljednji put u knjižnici. On ustaje, uzima svoj šešir i štap te kreće prema vratima. Knjiga „Humpty Dumpty“ Morrisa najprije pogleda s osmjehom, a zatim se rastuži jer shvaća kako on odlazi. Sve knjige se okupe oko Morrisa i stanu ga gledati. Nekolicina njih pristupi Morrisu i započnu kružiti oko njega radeći vrtlog. Morris se naglo pomladi te zajedno s knjigama odlazi u nebo, držeći pritom svoju crvenu knjižicu. Knjige izlaze za njim na stepenice kako bi se oprostile, pri čemu on pušta svoju knjižicu.

Nakon Morrisovog odlaska, knjiga „Humpty Dumpty“ nastavlja stajati na stepenicama tužnog pogleda, skida šešir i pognute glave ulazi natrag u knjižnicu. Ulaskom knjižice g. Lessmorea kroz vrata knjižnice, u daljini vidljiva je silueta djevojčice koja se približava knjižnici.

Sve knjige primijetile su povratak Morrisove knjižice, no samo se knjiga „Humpty Dumpty“ osmijehnula. U knjižnicu, polaganim korakom ulazi djevojčica ispunjena sivilom, a do nje dolijeće knjižica g. Morrisa Lessmorea i sjeda joj na ruku. Čim je dodirnula knjigu, djevojčici se odmah počela vraćati boja, zajedno s osmijehom. S knjižicom u ruci, odlučila se smjestiti na stepenice knjižnice gdje ju je počela listati. Prvo što je ugledala bila je ilustracija Morrisa Lessmorea koji sjedi u svojoj fotelji na balkonu hotela. Animirani film završava preoblikovanjem ilustracije Morrisa Lessmorea u sliku koja visi na zidu knjižnice odmah kraj slike leteće žene.

7. ANALIZA SLIKOVNICE

7.1. Općenito o nastanku slikovnice

Kao što je već prethodno navedeno, autor William Joyce slikovnicu je počeo pisati 1999. godine u čast Billu Morrisu te ju je stvarao do 2012. godine. U počecima pisanja, autor je doživio tornado kojim mu je razoren dom, što je, u konačnici, rezultiralo time da je najprije snimljen animirani film „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmore“ 2011. godine, a godinu nakon završena je istoimena slikovnica (Joyce, 2012).

Stvaranje slikovnice usko je vezano uz suradnju autora i ilustratora, posebice ako se radi o problemskoj slikovnici, kao što je ova. Suradnja je polazište i garancija da će slikovnica biti zanimljiva i poučna za djecu. U očima autora i ilustratora najmlađi su zasigurno najvažnija publika, stoga je ključno njihovo poznavanje djetetovog razvoja.

Kako bi došli do prethodno spomenutih saznanja, ilustrator i autor primorani su konzultirati se, odnosno surađivati s pedagozima, psiholozima i stručnjacima iz područja književnosti i jezika te odgoja i obrazovanja (Čačko, 2000).

Na primjeru ove slikovnice razvidno je da su William Joyce i Joe Bluhm kako međusobno, tako i s drugim stručnjacima, ostvarili suradnju na prethodno opisani način.

7.2. Tijek radnje u slikovnici

Slikovnica „Fantastične leteće knjige gospodina Morrisa Lessmorea“ započinje ilustracijom čovjeka koji sjedi na balkonu, ispred bijelih vrata, udobno smješten u fotelji na koju je naslonjen štap. Čovjek u ruci drži crvenu knjižicu i kemijsku olovku kojom nešto zapisuje, dok se s njegove obje strane nalaze knjige poslagane jedna na drugu. Prevladava osjećaj sjete jer se na licu čovjeka prikazuje duboka zamišljenost. Na idućoj stranici započinje opis čovjeka za kojeg se saznaje da mu je ime Morris Lessmore. Autor objašnjava tko je Morris Lessmore i što voli. Iz uvodnog opisa gospodina Lessmorea, saznaje se kako voli riječi, priče i knjige. Toliko ih jako voli, da je zapravo njegov život postao knjiga, kako navodi autor. „Morris Lessmore volio je riječi. Volio je priče. Volio je knjige. Njegov život bio je knjiga koju je, stranicu po stranicu, uredno sam pisao.“ (Joyce, 2012). Morris je u svoju knjižicu zapisivao apsolutno sve. Sve ono što je poznao, što ga je uveseljavalo, ali i rastuživalo te sve čemu se nadao. Okretanjem stranice osjećaj sjete zamjenjuje se osjećajem nemira, a autor takvu naglu promjenu raspoloženja objašnjava sljedećim riječima: „No svaka priča krije i nemire.“ (Joyce,

2012). Ilustracije prikazuju iznenadnu pojavu vjetra što se može zaključiti po predmetima koji lete zrakom (stolac, ulična rasvjeta, kuće), ali i prema glavnom liku, gospodinu Lessmoreu koji se također našao u zraku, zajedno sa svojom knjižicom koja mu biva otrgnuta iz ruku. Prisutne boje zagasitijeg su tona na temelju čega se dobiva dojam tmurnog raspoloženja. Na početku se snaga vjetra nije doimala toliko snažnom, no njezin puni potencijal ostvaruje se nakon što uspješno otpuhuje g. Morrisa, zajedno sa svim riječima iz njegove knjižice, ostavljajući ju praznom. Prethodan opis ilustracija potkrijepljen je sljedećim tekstom „...dokle god nije raspršio sve ono što je Morris poznavao pa tako i riječi iz njegove knjige.“ (Joyce, 2012). Naredna ilustracija prikazuje g. Lessmorea kako sjedi na podu ispred kuće koja je naopako okrenuta, na način da stoji na krovu, a ispred njega nalazi se njegova knjižica koja je sada prazna. Ono što je važno napomenuti jest da su s vjetrom nestale i boje koje su krasile okoliš. Nastupilo je sivilo koje u čitatelju izaziva osjećaj tuge i nemira. G. Lessmore nije znao gdje bi najprije pošao, stoga se odlučio uputiti puteljkom koji se nalazio ispred njega. Dok je tako lutao, pratilo ga je sivilo koje je obojilo sve srušene kuće pokraj kojih je prolazio. Dugo je trajao taj nemir, sve dok u jednom trenutku nije odlučio podići glavu. Tada je ugledao kako nebom lebdi krasna žena. Promatrajući je, primjećuje nešto neuobičajeno. Izuzev činjenice da je letjela, bila je i ispunjena životnim bojama, bez imalo sivila. Njena životnost ogledala se u rumenim obrazima, crvenim cipelicama i svim onim šarenim knjigama koje su ju vukle za sobom. U tom trenutku, g. Lessmore se zapitao može li i njegova knjižica letjeti. Nažalost, nije mogla.

Leteća dama prepoznala je kako je g. Lessmoreu potrebna jedna dobra priča, stoga mu je odlučila dati onu koju je ona najviše voljela. Bila je to knjiga „Humpty Dumpty“ koja joj se nalazila na ruci. Imala je čak i noge. Prema navodu autora Joycea (2012) „Taj svezak bio je srdačan momak“ te nije čekao ni sekunde, već je odmah pozvao g. Lessmorea da pođe s njim.

G. Lessmore nije imao pojma kamo su se uputili, ali na sreću knjiga “Humpty Dumpty” poznavala je put do jedne zgrade u kojoj su boravile knjige (knjižnice). Na samom ulazu bilo je već jasno kako će ovaj dan zauvijek promijeniti njegov život.

G. Lessmore polako se ušuljao unutra i tada je otkrio najtajanstveniju i najzanimljiviju prostoriju koju je ikada vidio. Svugdje po prostoriji letjele su knjige i sve je odisalo bojom i veseljem. Kad bi se dovoljno koncentrirao, g. Lessmore mogao je čuti cvrkut knjiga kojim ga pozivaju, svaka na svoju pustolovinu. U tom trenutku, knjiga „Humpty Dumpty“ sleti Morrisu na ruku. To je bio novi početak za Morrisa Lessmorea, ali i za knjige, što je vidljivo iz vraćanja boje na njegovo lice i odjeću.

Kako je odlučio da je knjižnica sada njegov novi dom, pokušao je sortirati knjige prema žanrovima. Međutim, one bi se uvijek ponovno presložile onako kako je njima odgovaralo.

„Tragedijama je trebalo vedrine, pa bi odlazile u posjet komedijama. Enciklopedije, umorne od činjenica, opuštale bi se uz stripove i romane.“ (Joyce, 2012). Osim što ih je pokušao posložiti, g. Lessmore se s velikim zadovoljstvom i brinuo o knjigama tako što im je obnavljao korice, dok je stranice s ušima ravnao. Ilustracijom je prikazana operacija koju g. Lessmore provodi nad jednom knjigom, slušajući „otkucaje njenog srca“.

Daljnje ilustracije prikazuju Morrisa kako trči, vješa se i leži na slovima, držeći u ruci knjigu pri svakoj od tih radnji. Autor objašnjava ove postupke na sljedeći način: „Ponekad se g. Lessmore toliko unio u neke knjige da bi danima u njima ostajao.“ (Joyce, 2012).

Osim što je obožavao čitati knjige, volio ih je i dijeliti s drugima. Svi ljudi koji su ga posjećivali i dalje su bili sivi, bez volje, emocije, naprosto prazni. Nedostajalo im je nešto što bi ih izvuklo iz tog sivila. Morris je znao prepoznati koja je knjiga potrebna svakom pojedincu. Iz ilustracija vidljivo je da kad bi osoba dobila knjigu od Morrisa, odmah bi joj se vratila boja, što bi moglo predstavljati povratak ispunjenosti i volje za životom.

Noću, kada bi sve priče bile ispričane, a knjige uspavane, Morris je ponovno pisao u svoju knjižicu. Ova tvrdnja potkrijepljena je ilustracijom njega kako sjedi na velikoj knjizi, dok svoju drži u ruci zapisujući u nju.

Vrijeme je prolazilo, a godišnja doba su se izmjenjivala. Na ilustracijama vidljive su promjene boja drveća, grana i neba. G. Lessmore bivao je sve stariji, što se zaključuje prema načinu odijevanja, promjenama na njegovu licu, boji kose, držanju te korištenju štapa pomoću kojeg se kretao.

Morris se promijenio, ali knjige nisu. Knjige i priče ostale su potpuno iste. One su sada bile te koje su se brinule o njemu, upravo na način na koji se on ranije brinuo o njima.

Jednoga dana sjedio je u fotelji u kojoj je ispisao posljednju stranicu svoje knjige, dok su knjige s radošću letjele po prostoriji. Napisavši posljednju rečenicu, izjavio je kako je došlo vrijeme da krene dalje. Knjige su bile vrlo žalosne, ali pune razumijevanja. Ilustracijom u slikovnici prikazane su sve knjige smještene na podu. Knjiga „Humpty Dumpty“ poprima tužan izraz lica, dok za to vrijeme g. Lessmore stoji na vratima knjižnice. U jednoj ruci drži štap, drugu stavlja na srce, pritom govoreći: „Sve ću vas ovdje nositi.“ (Joyce, 2012). Knjige su u tom trenutku zamahnule stranicama, a g. Lessmore poletio je i ponovno postao mladić kakav je bio onog trenutka kad je tek došao u knjižnicu. Ovog puta knjige su njega nosile po zraku, baš onako kako su nosile i leteću ženu. Pretpostavlja se da je bio vrlo sretan.

Knjige su neko vrijeme bile jako tihe, međutim, onda su primijetile kako je g. Lessmore za sobom ostavio knjižicu u kojoj se nalazila njegova priča. „Sve njegove radosti i tuge, sve što

je znao i čemu se nadao“. (Joyce, 2012). Sadržaj ilustracije kazuje kako su sve knjige usmjerene na tu jednu, Morrisovu knjižicu koja otvorena stoji pred njima.

Tekst navodi kako se odjednom začuo zvuk na vratima na kojima se pojavila djevojčica koja je bila začuđena viđenim prizorom. Knjižica g. Morrisa Lessmorea odmah je sletjela na nju i otvorila se. Navedenu tvrdnju iz teksta potvrđuje ilustracija djevojčice ispunjene sivilom koja stoji na vratima. U sljedećoj ilustraciji vidljiva je djevojčica ispunjena žarkim, živim bojama te Morrisova knjižica na njenoj ruci.

Djevojčica je započela s čitanjem iste i tako završava ova priča, otvaranjem knjige, upravo onako kako je i počela. Ilustracijom je prikazana djevojčica koja sjedi na stepenicama knjižnice, držeći otvorenu knjižicu Morrisa Lessmorea koja sadrži njegovu životnu priču, dok oko nje veselo lete knjige.

Kroz cijelu slikovnicu, kao i animirani film, vidljiva je ciklična struktura djela - prizor otvaranja knjige predstavlja početak i završetak istih. Na ovaj način uočavaju se raznovrsni simboli koji su jednako prisutni od početka do kraja djela (knjige, knjižnica, uragan, boje, leteća žena, Humpty Dumpty i odlazak u nebo). Iako se svi ovi simboli ne javljaju odjednom, svaki od njih predstavlja određenu prekretnicu za podizanje napetosti radnje, kako u slikovnici, tako i u animiranom filmu. Svaki od prethodno pobrojanih simbola bit će detaljnije objašnjeni u nastavku ovog rada.

8. SIMBOLI PRISUTNI U SLIKOVNICI I U ANIMIRANOM/CRTANOM FILMU

8.1.Simbol knjige

Prema opisu slikovnice i animiranog filma „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ evidentna je sveprisutnost simbola knjige. Simbolika knjige se prema Chevalieru i Gheerbrantu (1987) definira kao simbol znanja i mudrosti, dok se u širem kontekstu smatra simbolom svijeta. Prethodno navedena simbolika može se povezati sa sekvencom slikovnice/filma u kojoj je g. Morris Lessmore izgubio sve riječi iz svoje knjižice. Navedeno predstavlja gubitak sveg znanja i mudrosti koje je g. Lessmore posjedovao. Nakon što je izgubio sve, misleći pritom na sve riječi iz knjižice, on kreće u potragu za nepoznatim. Neizvjesnost je prisutna sve do trenutka kada se susreće s letećom ženom koja mu pruža knjigu „Humpty Dumpty“. Od tog, pomalo neobičnog događaja, njegov život se mijenja. Leteća knjiga „Humpty Dumpty“ dovodi ga do velike zgrade ispunjene knjigama (knjižnice) gdje on, među knjigama, započinje svoj novi život i brine o njima. Svakodnevno ih čita, gubi se u njima i živi za njih. Postoji mogućnost da ih drugačije doživljava zbog njihove antropomorfности (karakteristike da se ponašaju kao ljudi jer one: spavaju, hodaju i lete, traže i primaju: utjehu, ljubav i brigu), ali to nigdje nije zabilježeno, već je naprosto prepušteno čitatelju/slušatelju/gledatelju na odabir.

8.2.Simbol knjižnice

Knjižnica, odnosno biblioteka predstavlja simboliku mjesta gdje se nalaze knjige u kojima se potražuju informacije, savjeti i/ili znanja. Knjižnica ujedno simbolizira i samu spoznaju, tj. proživljeno iskustvo koje se može prepoznati u trenucima kada g. Lessmore dovršava svoju knjižicu (Chevalier i Gheerbrant, 1987).

Nakon dolaska u knjižnicu, Morris je bio izgubljen. Sve riječi i znanja koja je poznavao doslovce su odletjeli s vjetrom. Boravak u knjižnici omogućio mu je obogaćivanje znanja, kao i stjecanje iskustva, a što ga je naposljetku dovelo do svršetka njegove knjižice, čime se simbolika knjižnice u potpunosti ostvaruje.

8.3.Simbol uragana

Prema Hrvatskom jezičnom portalu (2021) uragan se definira kao vrlo razvijen tropski vrtložni vjetar razorne snage čija brzina, prilikom spuštanja na tlo, može dosegnuti 120 km/h. Međutim, kao i svaki pojam u književnosti, on može imati i preneseno značenje, odnosno simboliku.

Uragan simbolizira kraj jednog te označava početak drugog, boljeg razdoblja. Ponekad je potrebno uništenje kako bi zemlja iznova mogla stvoriti nešto novo (Chevalier i Gheerbrant, 1987).

U ovom slučaju, za autora Williama Joycea, uragan se uistinu i dogodio. Razorio mu je dom, zbog čega se morao odseliti i prestati s pisanjem. Gledajući način na koji je prikazao uragan u slikovnici i animiranom filmu, može se protumačiti i da je protagonista Morrisa Lessmorea snašla autorska blokada. Uslijedio je uragan koji je njegovo stvaralaštvo vratio na početak, a njega doveo na nepoznato mjesto. Uragan je apsorbirao sve boje i riječi u Morrisovom svijetu, ostavljajući ga u sivilu s njegovom praznom knjižicom. Na ovaj okrutan način uragan mu je omogućio novi početak, navodeći ga da svoju autorsku blokadu ostavi iza sebe, u prošlosti, a s ciljem da se usmjeri na svoju novu i bolju budućnost.

Simbol uragana prisutan je i u poznatom romanu i animiranom filmu „Čarobnjak iz Oza“ u kojem, također, izuzetno jak nalet vjetera predstavlja prekretnicu u samom djelu. Uragan je malenu Dorothy uljuljao u san nakon kojeg se našla na veselom mjestu prepunom žarkih boja, prijateljski raspoloženih ljudi i potočića koji je žuborio (Baum, 2012).

8.4.Simbol boja

Riječ boja po definiciji može označavati dva pojma. Prvi pojam pripada kategoriji označavanja fizikalne osobine svjetlosti, tj. osjećaj koji u oku stvara svjetlost emitiranu iz postojećeg izvora ili reflektiranu od površine neke materije, dok bi drugi pojam označavao tvar za bojenje, koja ima svojstvo da oboji bezbojnu materiju (Jakubin, 1989).

Boje kao takve ne predstavljaju ništa, ali u svijetu simbola sve ima svoje značenje pa tako i boje. Boje imaju svoju povijest jer ih ljudi nisu uvijek doživljavali na isti način. Nije se promijenio senzorni aparat, već doživljaj stvarnosti koji je povezan sa znanjem, rječnikom, imaginacijom i osjećajima, dakle svime što se razvijalo tijekom vremena. Slijedom navedenog, godinama se produbljivalo značenje boja. Određene boje mogu označavati različite stvari jer su im značenja nametnuta od strane ljudi s različitih kulturoloških odjeljenja. Neke boje su tako karakteristične za situacije u kojima je prisutan osjećaj nemira, dok druge pak prezentiraju

osjećaje smirenosti i harmonije. Nadalje, utvrđeno je da sve boje imaju pozitivna i negativna značenja pri čemu blistavi i jarki tonovi obično nose pozitivne konotacije, a mat negativne (Brenko, 2009).

Boje u djelu „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ igraju veliku ulogu, a njihova sveprisutnost vidljiva je od početka do kraja slikovnice, kao i animiranog filma. Nakon dolaska g. Lessmorea u knjižnicu, boja predstavlja indikator prolaznosti vremena. Naime, promjena boje prisutna je prilikom prikaza g. Lessmorea u trenucima kada sjedi ispod stabla. Prvi put kada je prikazan ispod stabla, dominantna je žarko zelena boja koja indicira godišnje doba proljeće. U sljedećem prikazu njega ispod stabla, drveće je obojano nešto svjetlijom zelenom bojom na temelju čega se može pretpostaviti kako je stiglo ljeto. Također, g. Lessmore u tom trenutku ne nosi svoj sako, već je odjeven samo u košulju, što dodatno može potvrditi prethodno navedenu konstataciju. Ponovni prikaz njega ispod drveta, sadržava nijanse smeđe i narančaste boje koje označavaju godišnje doba jesen, a što je dodatno naglašeno prikazom padanja lišća. Golo drveće obojano plavim tonovima i ostarjeli g. Lessmore daju za pretpostaviti kako je nastupila zima i to je posljednji prikaz glavnog junaka ispod stabla. Slijedom navedenog, može se zaključiti kako boje sudjeluju u naglašavanju promjena godišnjih doba, što u konačnici predstavlja prolaznost vremena. Starenje g. Lessmorea potvrđuje promjena boje njegove kose iz smeđe u bijelo-sivu (sijedu), kao i prisutnost bora na njegovom licu.

Već je prethodno istaknut utjecaj boja na raspoloženje, pa se tako crvena boja javlja kao primjetna, topla boja u slikovnici i animiranom filmu. Najprije u prikazu Morrisove knjižice, zatim u boji njegove kravate i naposljetku cipela leteće žene. Crvena boja označava drevni, dvostruki simbol vatre i krvi, što je najbolje prikazano utjelovljenjem ptice Feniks koja prije svega predstavlja vatru iz koje proizlazi toplina (Brenko, 2009).

Važno je istaknuti kako se crvena boja javlja i kao simbol centripetalne snage (Chevalier i Gheerbrant, 1987). Definicija centripetalne snage, odnosno sile se prema Hrvatskom jezičnom portalu (2021) definira kao snaga koja ima težište ka središtu. Na primjeru ove slikovnice i filma prethodni pojam predstavljalo bi Morrisa Lessmorea kao težište, knjižnicu kao središte i knjige kao snagu koje privlači Morrisa ka knjižnici.

Uz crvenu, prisutna je i siva boja. Siva boja nastaje miješanjem dviju krajnosti - crne i bijele boje, odnosno dviju ne boja. Bijela i crna „boja“ zapravo se ne mogu svrstati u tu kategoriju jer one tamo ne pripadaju. Zašto? Bijela boja dobiva se potpunom refleksijom sunčevog svjetla, dok se crna boja dobiva potpunom odsutnošću svjetla. Iz tog razloga se bijela i crna ne mogu kategorizirati kao boje (Jakubin, 1989).

Siva boja simboliku pronalazi u prosječnosti, dvojakosti i dosadi. Međutim, vizualno gledajući, siva boja povezana je s prividima magle i pepela pa zbog toga simbolizira tugu, sjetu, melankoliju, žalovanje i poniznost (Chevalier i Gheerbrant, 1987).

Iz navedenih obrazloženja značenja sive boje, jasno je vidljiva poveznica sivila u slikovnici i animiranom filmu „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“. Naime, nakon dolaska uragana, Morrisov svijet, uključujući i njega samoga, ostaje bez boje, njega ispunjava tuga, žalovanje za izgubljenim slovima i riječima iz njegove knjige i poniznost pred svijetom (koja je vidljiva po spuštenoj glavi dok hoda po puteljku). Prethodno opisani događaj ključan je za prvotnu pojavu sivila. Međutim, sivilo se pojavljuje i kasnije u slikovnici, kao i u animiranom filmu i to u trenucima kada se Morrisu boja već vratila. Morrisa su posjećivali ljudi bez boje kako bi im on pružio knjigu koja će im ponovno vratiti boju. Iz tog razloga on se smatrao odgovornim za vraćanje boje drugima.

Simbolika sive boje može predstavljati i boju koja istodobno može otkrivati, ali i sakrivati određenu stvar (Chevalier i Gheerbrant, 1987).

Stavljajući se u perspektivu isključivo gledatelja, dano im je na procjenu što se u tome trenutku zbiva - otkrivanje, sakrivanje ili oboje.

Prilično je jasno da se u tim trenucima otkrivaju Morrisove ranjive strane, kao što su tuga, poniznost i žalovanje. Točnije, prikazan je čovjek u nepovoljnom položaju kojeg je pogodila katastrofa (uragan), kao i njegovo snalaženje u toj situaciji. Što, potencijalno, ovaj događaj može sakriti? Mnoštvo toga, kao npr. što će se dogoditi s gospodinom Lessmoreom, hoće li se uspjeti izvući iz ove novonastale situacije, hoće li mu se riječi vratiti ili će napisati nove? Ovo sivilo sakrilo je velik broj pitanja na koja nema odmah odgovora. Prethodno pobuđuje radoznalost, iščekivanje i nadu da će se nešto dogoditi.

8.5.Simbol leteće žene

Lajtmotiv leteće žene već prije bio je prisutan u poznatim djelima, najpoznatiji od njih pripada serijalu dječjih knjiga „Mary Poppins“ te britanskom plesnom filmu „Crvene cipele“.

Simbol leteće žene povezuje se i sa simbolikom boje iz čega proizlazi da su autor i ilustrator u prethodno spomenutim djelima pronašli inspiraciju za osmišljavanje jedne od prekretnica u djelu, a to je leteća žena. Lik Mary Poppins u knjizi, ali i filmu simbolizira promjenu u radnji, odnosno prekretnicu, isto kao i motiv leteće žene.

Razlika između ovih dviju protagonistica je u njihovoj važnosti uloga u samim djelima, odnosno, lik dadilje Mary Poppins ima glavnu ulogu u djelima zbog svojih čarobnih moći, dok

je leteća žena samo sporedni lik. Zajedničko objema je da simboliziraju promjenu raspoloženja u radnji.

Sličnosti Mary Poppins i lika leteće žene su mnogobrojne. Nakon pojave dadilje Mary Poppins, život djeci postaje zabavniji i bolji. Identično je i kod pojave leteće žene. Jedina razlika je u tome što ona mijenja život g. Lessmorea, a ne djece. U trenutku njenog prikaza u slikovnici i animiranom filmu, žena g. Lessmoreu pruža svoju omiljenu knjigu, uslijed čega se odmah može uočiti vraćanje boja u Morrisov svijet, postepeno ga ispunjavajući životom. Sličnost između ove dvije „junakinje“ je i u moći koju posjeduju, a to je letenje. Mary Poppins za letenje koristi svoj kišobran, dok lik leteće žene za isto koristi knjige. Točnije, knjige su te koje joj omogućuju sposobnost letenja. Ovo je samo još jedno u nizu od nadrealnih i čarobnih svojstava koja dodatno obogaćuju ova djela (Travers, 2020).

Film „Crvene cipele“, temeljen na bajci Hansa Christiana Andersena, dugometražni je, plesni i igrani film nastao 1948. godine u Velikoj Britaniji. Suradnjom scenarista Emerica Pressburgera i Michaela Powella (ujedno i režisera) uobličena je radnja spomenute bajke za potrebe stvaranja filma koji govori o mladoj balerini koja postaje glavna plesačica u baletu. Sličnosti kod ovih dvaju likova prisutne su u odjevnim elementima, kao i u načinu držanja. Leteća žena u „Fantastičnim letećim knjigama g. Morrisa Lessmorea“ nosi bijelu haljinu i crvene cipele, poput balerine u filmu „Crvene cipele“ i pojavljuje se u vrlo sličnom položaju prilikom prikaza ilustracija u slikovnici i scena u igranome filmu (Schwebs, 2014).

Iz svega prethodno navedenog može se pretpostaviti kako je lik leteće žene inspiriran likovima dadilje Mary Poppins iz serijala knjiga „Mary Poppins“ i balerine iz britanskog filma „Crvene cipele“.

8.6.Simbol Humptya Dumptyja

Prema najpoznatijoj dječjoj pjesmici „Humpty Dumpty sat on a wall“ postoji niz teorija koje nastoje objasniti termin Humpty Dumpty. Posebice se ističe ona u kojoj Humpty Dumpty predstavlja engleskog kralja Richarda III koji je 1485. godine poginuo u bitci na Bosworth Fieldu. Kralj Richard III predstavljao bi Humptyja Dumptyja zbog njegovog fizičkog obilježja pogrbljenih ramena, zid njegovu vladavinu i borbu za očuvanje vlasti, a kraljevi konji i ljudi, narod koji ga nije uspio spasiti (Pentreath, 2021).

Prema Merriam Webster rječniku (2021) pojam „humpty-dumpty“ označava predmet ili stanje koje jednom kad se ošteti više se nikada ne može popraviti niti upotrijebiti.

Također, prethodno spomenuti, rimovani izraz počeo se upotrebljavati prilikom opisivanja niskih, neinteligentnih ljudi koji su, kao istaknutu fizičku osobinu, imali pogrbljena ramena. Isto tako, izraz „humpty-dumpty“ koristio se i kao sinonim za nespretne ljude (Tearle, 2017).

Humpty Dumpty zbirka je malešnica za djecu koja već četiri stoljeća obilježava književno stvaralaštvo. Ista se, prema Crnković (1998) definira kao jedan od najstarijih oblika književnosti za djecu, a čije porijeklo zbog narodnog stvaralaštva ostaje nepoznato. Prvi pisani trag o Humptyju Dumptyju pojavio se 1797. godine u časopisu „Juvenile Amusement“ autora Samuela Arnolda, nakon čega se pojavljivao u ostalim literarnim uradcima, kao što su: „Mother Goose’s Melody“ (1803), „Through the Looking-Glass“ (1872), „Mother Goose story book“ (1902), „Oxford Magazine“ (1956) i dr.

Sva prethodno navedena djela ilustracijama dočaravaju Humptyja Dumptyja kao antropomorfno jaje, dok djelo „Mother Goose’s Melody“ Humptyja Dumptyja prikazuje kao debeljuškastog dječaka (Hamilton, 2018).

Iako je lik Humptyja Dumptyja većinom prikazan kao antropomorfno jaje, važno je napomenuti kako se niti u jednom tekstualnom opisu u zbirci ne opisuje tako. Svoju etiketu kao jaje dobio je upravo prema ilustracijama priloženima u zbirci.

Najistaknutije, od prethodno spomenutih djela, upravo je nastavak romana „Alise u zemlji čudesa“ pod nazivom „Alisa s one strane ogledala“, autora Lewisa Carolla. Opis radnje odlomka spomenutog nastavka romana u kojem se javlja Humpty Dumpty predstavlja apsurdan govor u kojem Alisa ništa ne razumije Humptyja te ga moli za objašnjenje njegovog govora, a što njemu imponira. Međutim, ono što je vrlo zanimljivo u ovom djelu izjava je Humptyja Dumptyja da on u trenutku kad upotrijebi neku riječ, ta riječ poprima upravo ono značenje koje joj je on nadjenio. Analizirajući lik Humptyja Dumptyja u romanu „Alisa s one strane ogledala“, u kojem Humpty apsurdno govori i ponaša se te istoimenog lika u slikovnici i animiranom filmu „Fantastične leteće knjige g. Lessmorea“ u kojima je prikazan zdravog razuma, uočava se velika razlika, tj. suprotnost u simbolici Humptyja Dumptyja (Hancher, 1981).

Lik Humptyja Dumptyja u slikovnici i animiranome filmu „Fantastične leteće knjige g. Lessmorea“ jedan je od važnijih u ovim djelima. Zamijećen je kao knjiga-jaje, a koji se uopće ne ponaša ni kao jaje, niti kao knjiga. Prema Hrvatskom jezičnom portalu (2021) definicija jajeta objašnjava kako je jaje proizvod peradi, dok je knjiga, predmet namijenjen čitanju i/ili podučavanju. U prethodno spomenutim djelima knjiga „Humpty Dumpty“ nije proizvod peradi,

ni je njezina namjena isključivo čitanje i podučavanje, već svojim ponašanjem i radnjama ona poprima karakteristike osobe koja g. Lessmoreu postaje prijateljem.

Lik Humptyja Dumptyja javlja se ubrzo nakon pojave lika leteće žene. Pojava leteće žene predstavlja rješenje prve zagonetke u radnji uz početno najavljivanje povratka boje, a druga, ključna pojava za dovršavanje sveukupne slagalice tj. tijeka radnje, bila je pojava antropomorfizirane knjige koju je utjelovio lik Humptyja Dumptyja.

Njegov zadatak u slikovnici, kao i u animiranome filmu „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ je dovesti gospodina Lessmorea do knjižnice te mu na taj način pomoći u ostvarenju njegove životne želje, a to je pisanje vlastite knjige. Humpty Dumpty predstavlja simbol ranjivosti, krhkosti, nadobudnog ponosa, ali i stvaranja, što su ujedno i karakteristike gospodina Lessmorea (Knieger, 1959). U trenucima kada se Morris susreo s njim, on biva ranjiv i u procesu je traženja svog ponosa, a Humpty Dumpty je upravo ključan za rješavanje ovog dijela slagalice. Poistovjećeni Morris Lessmore i Humpty Dumpty, međusobno se nadopunjuju i pomažu u zajedničkom suživotu sve do posljednjeg trenutka – Morrisovog odlaska u nebo, tj. njegove smrti.

8.7. Simbol odlaska u nebo

Simbolika neba se prema Chevalieru i Gheerbrantu (1987) obrazlaže kao izravno očitovanje moći, vječnosti i svetosti. Biti uzdignut, kao što je na kraju slikovnice i animiranog filma bio g. Lessmore, poistovjećuje se s izrazom moći i svetosti.

Posljednji simbol prisutan u slikovnici i u animiranome filmu bio je Morrisov odlazak u nebo. Prilikom uzdizanja u nebo, Morris se ponovno pomladi te izgleda kao na početku slikovnice, tj. filma, što na neki način opravdava prethodno navedenu tvrdnju iskazivanja moći. Odlazak Morrisa na nebo može se promatrati iz problemske perspektive koja se poistovjećuje s vjerskom, ako se polazi od stava problemske slikovnice, ali i ne mora. Za ovo polazište važno je napomenuti kako je svaki životni vijek ograničen, ima trajanje pa tako i u ovoj slikovnici i animiranome filmu. Od samog početka prati se život Morrisa Lessmorea, njegovi padovi, ali i usponi. Imao je težak put do uspjeha, ali nije odustajao i zato je uspio ostvariti ono što je naumio. Ispunjaval ga je čitanje knjiga, kao i briga o njima tijekom cijelog njegovog života. Uz to je i pisao, što je oduvijek volio raditi. Naposljetku, uspio se zadržati na ovome svijetu sve dok nije ispunio svoju namjeru života, a to je bilo pisanje knjige. Nakon što je ispisao posljednji list svoje knjige, ustao je iz fotelje govoreći: „Čini se da je kucnuo čas da pođem dalje.“ i krenuo je prema vratima (Joyce, 2012). Svjestan svoje situacije bio je zadovoljan, moglo bi se reći da

je osjećao gorko-slatki okus u ustima. Približio se ulaznim vratima, nasmiješio se i mahnuo rukom pozdravljajući svoje knjige. Stavio je ruku na srce izgovarajući sljedeću rečenicu: „Sve ću vas ovdje nositi.“ (Joyce, 2012). Odjednom su knjige zamahnule stranicama, a g. Morris Lessmore je poletio i ponovno se pomladio. Morrisov odlazak u nebo predstavljao bi smrt nakon koje odlazi u raj. Bio je dobar, nesebičan čovjek, pomagao je ljudima, knjigama, a i sebi. I tako dan po dan, mjesec po mjesec i godinu po godinu, uspio je dovršiti svoj nedovršeni zadatak, napisao je svoju knjigu.

Ako se uzme u obzir i bajkovita perspektiva, ovo djelo interpretira se onako kako se čitalo/gledalo, stranicu po stranicu, ilustraciju po ilustraciju, kadar po kadar. Simbolika neba pronalazi se i u prikazivanju svijesti, na način da prikazuje neograničenost čovjekovih težnji što je razvidno iz trenutka u kojem Morris nakon izvršenog zadatka pisanja knjige, odlazi na nebo. U svijetu mašte sve je dopušteno pa tako i odsutnost boje, leteći ljudi i knjige te ponovno pomlađivanje nakon dostizanja određene životne dobi (Chevalier i Gheerbrant, 1987).

Kako bi se uistinu mogli razumjeti simboli koji su prisutni u djelu, potrebno je detaljno usporediti animirani film sa slikovnicom te zamijetiti njihove sličnosti, odnosno razlike.

9. USPOREDBA ANIMIRANOG FILMA I SLIKOVNICE

Stvaranje slikovnice i animiranog filma „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ bio je dugotrajan i mukotrpan proces. Najčešće su filmovi ti koji nastaju po uzoru na knjigu, dok je u ovom slučaju najprije snimljen animirani film, a tek je onda završena slikovnica. Međutim, svakako se može reći kako radnja u animiranome filmu prati onu u slikovnici, kao i obrnuto s tek pokojom, malom razlikom.

Radnja u slikovnici započinje s prikazom g. Morrisa Lessmorea kako sjedi na balkonu okružen knjigama i nešto zapisuje u svoju knjižicu. Moglo bi se pretpostaviti kako sjedi na balkonu svoje kuće, no ono što se doznaje iz animiranog filma, a što je izostavljeno u slikovnici, je da se zapravo ne radi o njegovom balkonu, već o balkonu hotela. Upravo na taj način započinje prva scena u animiranome filmu u kojoj se ilustracija hotela pretvara u animaciju te se prikaz približava balkonu hotela na kojem sjedi g. Lessmore koji, u okruženju knjiga, zapisuje nešto u svoju knjižicu. Radnja animiranog filma traje znatno duže nego radnja u slikovnici. Čitatelj slikovnice iz teksta i viđenih ilustracija jasno uočava sadržaj iste, kao i nastavak radnje sa svakom sljedećom stranicom. Nasuprot tome, u animiranome filmu, koji je snimljen bez govora ništa nije rečeno, već se sadržaj treba shvatiti iz prikazanih scena.

Odmah se može primijetiti velika razlika između animiranog filma i slikovnice, a to je zvuk. U filmu je zvuk sveprisutan, dok je u slikovnici koja sadrži tekst, zvuk nepostojeći. Glazba koja svira u pozadini prati raspoloženje animiranog filma, a osim nje, prisutni su i vanjski zvukovi, kao što su, primjerice, zvono bicikla i zvukovi upozorenja letećeg televizora, koji pridonose i najavljuju daljnji razvoj radnje.

Sljedeća stranica u slikovnici sadrži tekst i ilustraciju kojima je predložena oluja. S obzirom na to da g. Lessmore leti zrakom zajedno sa svojom knjižicom, kućama, knjigama i papirima koji su ga okruživali dok je bio smješten na balkonu hotela, jasno je da se radi o oluji. U animiranome filmu može se vidjeti postepenost događaja nastanka uragana. Iz animiranog filma vidljivo je da se oluja dogodila u jednome danu, dok slikovnica „priča“ kako se “Jednog dana nebo smračilo“ (Joyce, 2012), što čitatelja potiče na razmišljanje o tome kako je prošlo neko vrijeme od prikaza g. Lessmorea kako sjedi na balkonu do nastanka same oluje. Nadalje, u animiranome filmu prvi znak za promjenu raspoloženja bio je leteći televizor koji je proizvodio zvukove uzbune. Odmah se moglo zaključiti kako slijedi nagli preokret u radnji. Vjetar je puhao tolikom snagom da je počeo nositi sve za sobom (ljude, predmete, kuće i slova iz Morrisove knjižice). Tako je, malo po malo, uhvatio i g. Lessmorea koji se grčevito i bezuspješno pokušavao uhvatiti za što god je stigao. Radnju i dalje nastavlja pratiti glazba koja

poprima tonove dramatičnosti i napetosti. U animiranom filmu, razdoblje trajanja uragana zauzima veći dio vremena, pri čemu je jasno prikazano kako se g. Lessmore snašao u toj situaciji te kako je uopće završio na tlu. S druge strane, u slikovnici je uragan prikazan isključivo pomoću jedne ilustracije. Također, u filmu je vidljivo kako se g. Lessmore nije samo prepustio vjetru, a što se u slikovnici može dovesti u pitanje. U animiranom filmu prikazana je njegova borba s vjetrom i upornost u naumu spašavanja svoje knjižice, a i sebe, prilikom čega mu leteća kuća na kojoj se našao nimalo nije olakšala stvar. Sljedeća stranica u slikovnici prikazuje g. Lessmorea kako sjedi ispred naopako okrenute kuće, dok se ispred njega nalazi njegova knjižica. U animiranome filmu ovaj je događaj prikazan scenom koja je uslijedila s malom odgodom jer kako je tekst izostavljen, radnja mora biti što povezanija. Film prikazuje kuće koje počinju padati jedna za drugom. Jedna od tih kuća pada u središte kadra, a iz nje na tlo pada g. Lessmore, zajedno sa svojom knjižicom. Ovaj događaj smatra se jednim od ključnih trenutaka u djelu „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ jer je riječ o trenutku kada je sve izgubilo svoju boju pa čak i g. Lessmore. U slikovnici je najavljen izostanak boje u trenucima kada g. Lessmore leti po zraku sa svojom crvenom knjižicom, a sve oko njega poprima nijanse sive boje. Suprotno tome, u animiranome filmu je to bilo potpuno iznenađenje. G. Morris Lessmore je u tom uraganu izgubio sve riječi koje su bile zapisane u njegovoj knjižici, što se u slikovnici doznaje iz teksta, a u animiranome filmu iz scene povjetarca koji je, nakon što se g. Lessmore pronašao na tlu, okretao prazne stranice knjižice. Također, prikaz u animiranom filmu daje do znanja kako je g. Lessmore iskašljao posljednja slova koja je imao i koja su, padnuvši na knjigu, odmah odletjela dalje, a što je u slikovnici izostavljeno.

Nakon što je g. Lessmore izgubio sva slova i boju, kao i svi i sve što ga je okruživalo, ustao se i krenuo lutati. Jednak prikaz javlja se i u slikovnici i u animiranome filmu. Razlika je jedino u tome što je i ovaj put prikaz u animiranome filmu obogaćen animacijama i detaljima čime je pojačana izraženost emocija i doprinos napetosti radnje. U slikovnici je prikazan Morris na puteljku u daljini, a što je potkrepljeno tekstom. Svi detalji u njegovom okruženju jednako su prikazani u oba medija. Bogatstvo detalja u slikovnici izraženo je riječima, dok je u animiranom filmu isto postignuto animacijama, tj. prizorima scena.

Sljedeća ilustracija prikazuje g. Lessmorea kako pogledava u nebo na kojem se nalazi leteća žena s knjigama. Isti događaj prikazan je i u animiranome filmu i ovaj put uz više detalja. U filmu, radnja se odvija na način da g. Lessmore cijelo vrijeme ima pogled usmjeren prema tlu. Odjednom Morris ugleda sjenu što mu je dalo za pretpostaviti kako se nešto nalazi u zraku. Odmah je podignuo pogled prema nebu na kojem je ugledao svjetlost obojanu prekasnim bojama. Ova scena popraćena je pozadinskom glazbom koja nagoviješta pozitivan ishod.

Nakon prikaza letećih knjiga, g. Lessmore primijetio je kako nisu samo knjige te koje se nalaze u zraku, s njima je bila i žena koju su one vukle. Lik leteće žene jednako izgleda, kako u slikovnici, tako i u animiranome filmu, jedina razlika je u smjeru kretanja leteće žene. U animiranome filmu, lik leteće žene kreće se prema lijevoj strani kadra, dok se u slikovnici lik žene kreće prema desnoj strani stranice. Nadalje, lik leteće žene se za knjige, u animiranome filmu, drži desnom rukom, dok se u slikovnici drži lijevom rukom. Radnja se dalje nastavlja jednako odvijati.

Na sljedećoj okrenutoj stranici, ilustracija prikazuje knjigu „Humpty Dumpty“ kako stoji na ogradi i g. Lessmorea kako začuđenim pogledom i podignutom rukom pozdravlja knjigu. Prije prikaza ove ilustracije tekst obrazlaže kako se g. Lessmore pita može li njegova knjiga letjeti, ali nije mogla. Leteća žena prepoznala je da sve što Morrisu treba jest samo jedna dobra priča, stoga mu je odlučila poslati svoju omiljenu priču. U slikovnici, za razliku od animiranog filma, nisu prikazani Lessmoreovi nebrojeni pokušaji bacanja knjižice u zrak s ciljem da ona poleti, već je samo opisano njegovo razmišljanje o tome, a koje završava spoznajom kako to ipak nije u stanju. U animiranome filmu prikazano je kako je g. Lessmore dvaput bezuspješno pokušao baciti knjigu u zrak, nakon čega mu je leteća žena poslala knjigu „Humpty Dumpty“. Kada je knjiga sletjela na ogradu, najprije je - okretanjem svojih stranica - mahnula g. Lessmoreu, a potom ga je ovim istim „oblikom komunikacije“ pozvala da pođe s njom na put. Za razliku od ovog izričitog prikaza „komuniciranja“ između knjige „Humpty Dumpty“ i g. Lessmorea u animiranom filmu putem okretanja stranica, u slikovnici je samo naznačeno kako ga knjiga poziva na put te on kreće za njom.

Sljedeća ilustracija prikazuje veliku zgradu oko koje razigrano lete knjige, iz čega se može pretpostaviti kako je knjiga „Humpty Dumpty“ g. Lessmorea dovela u knjižnicu. U slikovnici je prikazan širi plan u kojem se Morris, bez boje, ispunjen sivilom, nalazi na stepenicama s položajem tijela na način da se osvrće iza sebe. Nasuprot tome, u animiranom filmu iz daljine je prikazan ulazak g. Lessmorea u knjižnicu nakon kojeg ga se prikazuje u krupnom planu u knjižnici.

Daljnje scene u animiranome filmu daju do znanja kako je, nakon što je ušao u knjižnicu, g. Lessmore sve pomno promotrio, naklonio se knjigama i počeo razgledavati knjižnicu. Šetao je tako dok mu zvuk sviranja klavira nije privukao pozornost te se odlučio uputiti za zvukom koji je dolazio iz pokrajnje prostorije. Kada je kročio u tu prostoriju, za klavirom je ugledao knjigu „Humpty Dumpty“ koja je veselo svirala. G. Lessmore, zadivljen prizorom, počeo je plesati, a zajedno s njime i druge knjige. Tekst, zajedno s ilustracijama pak opisuje kako je g. Lessmore „mogao čuti tihi cvrkut tisuće različitih priča“, nakon čega je prikazana ilustracija

knjige „Humpty Dumpty“ koja mu stoji na ruci. Do opisanog događaja kasnije dolazi i animirani film. Razlika je u tome da ilustracija u slikovnici prikazuje plavu knjigu koja sjedi za klavirom, a na kojoj se nalazi nota osminka. U istom trenutku, na ruci g. Lessmorea nalazi se knjiga „Humpty Dumpty“, što je u potpunosti različito od animiranog filma koji samo prikazuje knjigu „Humpty Dumpty“ kako sjedi za klavirom i svira. Prema scenama u animiranome filmu, kao i iz teksta slikovnice, može se zaključiti kako je riječ o trenutku u kojem je počeo suživot g. Lessmorea s knjigama.

Iduća ilustracija u slikovnici prikazuje g. Lessmorea kako sjedi za stolom i osluškuje otkucaje srca jedne knjige, dok ga za to vrijeme druge knjige promatraju. Tekst objašnjava kako se g. Lessmore jako volio brinuti za knjige, a što potvrđuje i prethodna ilustracija. U animiranome filmu još uvijek nije prikazana ova scena, već se prikazuje kako knjiga „Humpty Dumpty“ pokušava probuditi g. Lessmorea na raznorazne načine koji naposljetku rezultiraju uspjehom. Nadalje, animirani film prikazuje umornog g. Lessmore kojeg oblače knjige, a koji im zauzvrat posluhuje „doručak od slova“ te im navlači najljepše košuljice. Odjednom, pažnju mu privlači stara i nepokretna knjiga na polici koju Morris poziva da mu skoči u naručje. Prilikom pokušaja skoka, knjiga se raspala i tako odmah započinje operacija koja je samo ilustracijom prikazana u slikovnici, dok je u filmu detaljnije razrađena.

Sljedeća scena koja također nedostaje u slikovnici odnosi se trenutak kada g. Lessmore završava s „operacijom“, tj. lijepljenjem i ravnanjem stranica knjige, no unatoč čemu knjizi i dalje nije kucalo srce. Tada g. Morris, na prijedlog knjige „Humpty Dumpty“, započinje čitati knjigu nad kojom je proveo operaciju, a što rezultira time da se u njoj izgubi, uz proživljavanje svakovrsnih emocija. Prikazi potonjeg sadržani su i u slikovnici, uz izostavljanje prijedloga knjige „Humpty Dumpty“, a izvedeni su na način da g. Lessmore visi sa slova, leži, trči i leti s njima, pri čemu za sve to vrijeme u rukama drži knjigu. U slikovnici je to objašnjeno na način da je g. Lessmore „toliko volio knjige da kada bi ih čitao se toliko unio u njih da bi danima u njima ostajao“. (Joyce, 2012).

Sljedeća ilustracija u slikovnici prikazuje g. Lessmorea kako dijeli knjige ljudima te im tako vraća boju, a što je u radnji animiranog filma kasnije prikazano. U filmu, nakon završetka operacije i čitanja knjige, slijedi prikaz svih knjiga kako odlaze na spavanje vraćajući se na police. Za to vrijeme g. Lessmore se prihvaća svoje knjižice, koja je i dalje bez boje te započinje pisati. Njegova radnja rezultira trenutnim vraćanjem crvene boje knjižici. Sljedeća ilustracija u knjizi prikazuje g. Lessmorea kako tijekom noći zapisuje u svoju knjižicu, a što je tekstom opisano kako slijedi: „Noću, kada bi bile ispričane sve priče koje su imale potrebu biti ispričane

i kada bi se sve knjige vratile na svoja mjesta na policama, veliki bi rječnik imao zadnju riječ: Tada bi Morris Lessmore ponovno pisao...“ (Joyce, 2012).

Naredne scene u animiranom filmu, kao i u slikovnici su istovjetne jer prikazuju Morrisa Lessmorea ispod stabla koje mijenja boje, zajedno s okolišem koji ga okružuje, a što upućuje na prolaznost vremena. Međutim, u animiranom filmu nakon toga slijedi scena Morrisovog dijeljenja knjiga, i to najprije jednoj staroj gospođi, a zatim dječaku i drugim ljudima. U slikovnici je dijeljenje knjiga drugim ljudima prikazano jednom ilustracijom na kojoj se svi istovremeno nalaze na istome mjestu. U animiranome filmu ovaj događaj prikazan je gradacijom u dva navrata, najprije sa starijom gospođom, a potom s malenim dječakom i drugim ljudima. Nadalje, razlika se ističe prilikom prikaza prolaznosti vremena kroz izmjenjivanje godišnjih doba kako slijede (proljeće, ljeto, jesen i zima) jer se u slikovnici ona javljaju jedna za drugim. Međutim, u animiranom filmu je, prilikom izmjene godišnjih doba, izostavljeno ljeto i dodana je jedna promjena u odijevanju g. Lessmorea. Točnije, prije nastupanja zime, g. Lessmore prikazan je u krevetu s bijelom košuljom, dok mu se knjiga „Humpty Dumpty“ samostalno čita. U slikovnici, kao što je već napomenuto, godišnja doba slijedila su redom, a nakon prikaza zime, slijedi ilustracija g. Lessmorea u krevetu obučenog u narančastu košulju prekrivenu slovima, dok mu se za to vrijeme, uz prisustvo drugih knjiga, samostalno čitala knjiga „Humpty Dumpty“. Također, razlika je vidljiva i u boji pokrivača g. Lessmorea koji je u slikovnici bijelo-zelen, dok je u animiranom filmu isključivo zelen. U filmu povremeno se javljaju i Morrisovi crteži, zajedno s napisanim tekstom. Navedeno je u slikovnici izostavljeno.

Sljedeća stranica u slikovnici prikazuje tekst koji objašnjava kako je g. Lessmore ispisao posljednju stranicu svoje knjižice, a što prati i radnju animiranog filma u kojem je prikazana scena knjižice u koju se ispisuje „The end.“ Nakon toga, u slikovnici, g. Lessmore podiže pogled s posljednje ispisanih riječi, ustaje se i kreće prema vratima. G. Lessmore stoji na vratima, držeći šešir i štap, bez knjige. Nakon čega se okrenuo i pogledao knjige koje su ga ispraćale. Stavljajući ruku na srce, rekao je: „Sve ću vas ovdje nositi“. (Joyce, 2012). Sljedeća ilustracija prikazuje mladog g. Lessmorea na nebu, s knjigama koje ga vuku. Tekst objašnjava ilustraciju govoreći kako su se knjige počele vrtjeti oko njega te kako je on nakon toga završio na nebu izgledajući ponovno kao mlad čovjek. Animirani film, također sadrži ovu scenu, ali s pokojom izmjenom. G. Lessmore pogledao je prema knjižnici, ustao se uzimajući najprije svoju knjigu, a zatim, na putu do vrata, svoj šešir i štap. Kada je došetao do vrata, nije stavio ruku na srce, ali se okrenuo prema knjigama, koje su također stajale iza njega i ispraćajući ga. Knjige su se počele vrtjeti oko njega i na taj način ga ponovno pomladile, a što mu je omogućilo da odleti u nebo.

S obzirom na to da u slikovnici nije uzeo knjigu tako ju nije ni trebao pustiti. Međutim, u filmu on uzima knjigu, no kada se već susretne s oblacima, on je pušta da se vrati natrag u knjižnicu.

Nakon Morrisovog odlaska, za njime ne prestaje žaliti knjiga „Humpty Dumpty“ što je vidljivo iz scene animiranog filma u kojoj knjiga „Humpty Dumpty“ stoji na stepenicama knjižnice i plače za njim. U trenutku kada se knjiga „Humpty Dumpty“ počela vraćati u knjižnicu, u daljini se vidi silueta djevojčice koja se približava knjižnici te se tada knjiga g. Lessmorea leteći vraća u knjižnicu. U slikovnici su knjige neko vrijeme provele u tišini, no ubrzo su primijetile kako je g. Lessmore ostavio svoju knjigu iza sebe. Zatim se na vratima knjižnice pojavljuje djevojčica ispunjena sivilom. Ulaskom u knjižnicu, djevojčica je nesvjesno dozvala knjigu g. Lessmorea koja je doletjela do nje i sletjela joj na ruku. Osim što je djevojčica u tom trenutku poprimila natrag svoju boju, njoj se ujedno i vratio osmijeh na lice. Zatim se nasmiješena djevojčica uputila na stepenice knjižnice, gdje je sjela i otvorila knjigu. Na prvoj stranici ugledala je ilustraciju g. Lessmorea kako sjedi na balkonu hotela. U slikovnici nije vidljiva silueta djevojčice, kao ni vraćanje knjige u knjižnicu, jer je ona već bila tamo. Međutim, vidljiva je ilustracija djevojčice kako ispunjena sivilom stoji na vratima knjižnice, dok se ispred nje nalazi knjiga g. Lessmorea. Nakon toga slijedi ilustracija djevojčice s knjigom na ruci i vraćenom bojom te tekstom koji obrazlaže kako je djevojčica započela s čitanjem. Tada slijedi ilustracija jednaka sceni u animiranom filmu, djevojčice koja sjedi na stepenicama knjižnice i otvara prvu stranicu Morrisove knjige. Na samome kraju, uočena je još jedna razlika koja se odnosi na trenutak otvaranja knjige i viđenja ilustracije Morrisa Lessmorea kako sjedi u fotelji na balkonu. U animiranome filmu prethodno navedena ilustracija sjedinjuje se s fotografijom na zidu, koja visi na zidu knjižnice odmah kraj slike leteće žene. Suprotno tome, slikovnica završava samo ilustracijom Morrisa kako sjedi u fotelji na balkonu.

Iz svega prethodno navedenog, razvidno je kako slikovnica i animirani film završavaju upravo onako kako su i započeli - otvaranjem knjige. Oba medija, svaki na svoj način prikazuju tijek odvijanja radnje. Slikovnica se pri tome koristi riječima, a animirani film, animacijama i pozadinskim zvukovima. Iz tog se razloga tekst u animiranome filmu može smatrati nepotrebnim, dok se isto ne može reći za slikovnicu. U filmu se izmjenjuju mnogobrojni prizori koji imaju ulogu dočarati sve što se zbiva, bez potrebe da se o tome govori, odnosno piše. U konačnici, animirani film ispunjen je detaljima i događajima koji izostaju u slikovnici. Nasuprot tome, slikovnica je temeljena na sažetosti prikaza ilustracija jer se fokus stavlja na tekst. Iz tog razloga, u slikovnici su prisutne minimalističke ilustracije, a sve ne bi li se djeci omogućilo razvijanje mašte.

Likovi: g. Lessmore, leteća žena, ljudi koji su ostali bez boje i knjiga „Humpty Dumpty“ u potpunosti su jednako prikazani, kao i okoliš koji ih okružuje. Najvažnije je istaknuti kako je poruka prenesena pomoću oba medija, na gotovo istovjetan način te zbog toga ne bi trebalo zamjerati ni slikovnici, niti animiranome filmu. Animirani film, zajedno sa slikovnicom, uz korištenje svojih tehnika pripovijedanja, upotrijebili su najbolji mogući način prikazivanja važnosti knjige i njezine uloge u životu djece, ali i odraslih.

10.ZAKLJUČAK

Kao što je već prethodno navedeno, slikovnica je jedna od prvih djetetovih doticaja s književnošću. Njena struktura sadrži niz funkcija koje se najčešće međusobno isprepliću i ostvaruju u paralelnoj prisutnosti drugih. Kroz slikovnicu djetetu omogućavamo promatranje, upoznavanje i učenje svijeta u kojem živi i obitava. Uz slikovnicu, od najranijih dana prisutan je i animirani film koji se definira kao film koji je nastao sjedinjenjem likovnih, odnosno vizualnih umjetnosti, koristeći pritom različite materijale. Oba medija opisana i analizirana su u ovom završnom radu te nude niz pozitivnih stavaka za dijete. Istaknula bih prije svega zabavu, zatim usvajanje pravila ponašanja, zajedno sa svladavanjem materinskog i stranog jezika, te, naposljetku, prihvatljiv način izražavanja emocija. Smatram kako su navedene karakteristike polazište svakog kvalitetnog animiranog filma, pa tako i slikovnice. Dijete se najprije treba zabaviti kako bi ostale stavke bilo moguće ostvariti.

U ovom završnom radu ulazi se u srž problemske slikovnice, koja je zapravo prisutna u samom naslovu rada koji glasi: „Slikovnica i nagrađeni film „Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“.

„Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ problemska je slikovnica, ali i istoimeni animirani film koji govori o prolaznosti života. Prije ili kasnije, svakom od nas dođe vrijeme kad moramo otići s ovoga svijeta. Ono što mi se posebice sviđjelo u ovoj slikovnici, kao i animiranome filmu, način je na koji je prikazana smrt glavnog lika g. Morrisa Lessmorea. Slikovito je prikazano kako, kad umremo, život ne prestaje, već se nastavlja negdje drugdje, u ovom slučaju na nebu. Smatram kako je ova problematika prisutna u životu djece te kako bi ih se, u određenoj dobi, za takve situacije trebalo pripremati. Djeci se ne bi trebalo lagati, jer prije ili kasnije ona će to shvatiti, a upravo je to način na koji se gubi uzajamno povjerenje u odnosu roditelj - dijete.

Kako bi se u potpunosti mogla razumjeti radnja slikovnice i istoimenog animiranog filma, najprije se detaljno prepričava animirani film, zatim i slikovnica, nakon čega se oni uspoređuju. Od izuzetne je važnosti bilo objasniti simboliku pojmova prisutnih u djelima koja je analizirana nakon prepričanih radnji u istoimenom animiranom filmu i slikovnici.

Završno, htjela bih istaknuti svoju oduševljenost sa slikovnicom i animiranim filmom koji, iako su prikazani putem dvaju različitih medija, prate radnju jednakim tijekom s pokojim blagim izmjenama. Također, htjela bih napomenuti kako smatram da je za razumijevanje ovog djela izuzetno važno pročitati slikovnicu, ali i pogledati film. Iako, kao što sam već napomenula, radnja je skoro pa ista u oba medija, smatram kako se u nekim dijelovima slikovnica i animirani

film nadopunjuju što čitatelju/gledatelju pruža širi kontekst u samome djelu i na taj način olakšava razumijevanje radnje.

Iz svega do sad navedenog i obrazloženog zaključujem da slikovnica, kao i animirani film imaju važnu ulogu u djetetovu životu, pri čemu je jako bitan odabir sadržaja. Također, velika se pažnja treba usmjeriti na dob i stupanj razvoja djeteta, zajedno s načinima prezentiranja odabranih sadržaja. S djecom je važno razgovarati i prije i poslije slikovnice i/ili animiranog filma, a ponekad čak i za vrijeme istih kako bismo im na taj način ponudili mogućnost promišljanja, iznošenja stavova, ali i postavljanja pitanja na koja možemo reagirati i odgovoriti. Kao rezultat takvog načina uključivanja slikovnica i animiranih filmova u živote djece stvaraju se divergentna mišljenja koja im pripomažu prilikom razvijanja sposobnosti uočavanja veza između pojedinih stvari i pojava, kao i uspoređivanja istih.

LITERATURA

1. A. Brenko. 2009. „Moć Boja“. Zagreb: Etnografski muzej.
2. Baum. L. F. 2012. „Čarobnjak iz Oza“. Zagreb: Znanje d.o.o.
3. Bluhm, J. 2021. „IMDb - Joe Bluhm Biography“.
(<https://www.imdb.com/name/nm4189141/bio>). Pristupljeno 15. lipnja 2021.
4. Crnković, M. 1998. „Hrvatske Malešnice“. Zagreb: Školska knjiga
5. Crnković, M. i D. Težak. 2002. „Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. g.“ Zagreb: Znanje.
6. Chevalier, J., Gheerbrant, A. 1987. „Rječnik simbola“. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
7. Čačko, P. 2000. „Slikovnica, njezina definicija i funkcije“. U Kakva knjiga je slikovnica: zbornik, prir. R. Javor, 12 - 17. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
8. Čičko, H. 2000. „Dva stoljeća slikovnice“. U: Kakva je knjiga slikovnica: zbornik radova, ur. Ranka Javor. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba. 17-19.
9. Čičko, H. 2002. „Tabu teme u književnosti za djecu i mladež“: zbornik radova ur. Ranka Javor. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
10. Darmopil, K. 2017. „Uloga i važnost slikovnice u predškolskoj dobi“ - završni rad na adresi (<https://zir.nsk.hr/islandora/object/foozos%3A507/datastream/PDF/view>). Pristupljeno 15. lipnja 2021.
11. Derzyan, T. 2019. „Enlight University - The influence of cartoons on children`s socialization“.
(<https://enlightngo.org/language/en/post/7795>). Pristupljeno 19. lipnja 2021.
12. Furlan, I. 1963. „Govorni razvoj djeteta“. Beograd: Savremena škola
13. Habib, K. i Soliman, T. 2015. „Scientific Research Cartoons - Effect in Changing Children Mental Response and Behavior“
([10.4236/jss.2015.39033](https://jss.2015.39033)). Pristupljeno 19. lipnja 2021.
14. Hamersšak, M. i Zima, D. 2015. „Uvod u dječju književnost“. Zagreb: Leykam international
15. Hamilton, E. L. 2018. „The Vintage News - The Bizarre Historical Origins of the Humpty Dumpty Nursery Rhyme“.
(<https://www.thevintagenews.com/2018/02/28/humpty-dumpty/>). Pristupljeno 03.09.2021.
16. Hancher, M. 1981. “The Journal of Aesthetics and Art Criticism - Humpty Dumpty and Verbal Meaning.”

- (www.jstor.org/stable/430352). Pristupljeno 29. srpnja 2021.
17. Hranjec, S. 2006. „Pregled hrvatske dječje književnosti“. Zagreb: Školska knjiga.
 18. Jakubin, M. 1989. „Osnove likovnog jezika i likovne tehnike“. Zagreb: Institut za pedagoška istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
 19. Joyce, W. 2012. „Fantastične leteće knjige gospodina Morrisa Lessmorea“. Zagreb: MeandarMedia.
 20. Knieger, B. M. 1959. „Journal Storage - Humpty Dumpty and Symbolism“. (<https://www.jstor.org/stable/372694>). Pristupljeno 16. lipnja 2021.
 21. Moonbot Studios – animirani film Fantastične leteće knjige g. Morrisa Lessmorea“ (<https://www.youtube.com/watch?v=3C14VKeGyuk>). Pristupljeno 27.06.2021.
 22. Nair, A. 2018. „Parenting Firstery - Positive and Negative Effects of Cartoons on Child Behaviour and Development“. (<https://parenting.firstery.com/articles/positive-and-negative-effects-of-cartoons-on-child-behaviour-and-development/>). Pristupljeno 19. lipnja 2021.
 23. Narančić Kovač, S. 2015. „Jedna priča – dva pripovjedača“. Zagreb: Artresor naklada.
 24. Nikolajeva, M. 2003. „Handbook of Early Childhood Literacy, ur. N. Hall, J. Larson, i J. Marsh - Verbal And Visual Literacy: The Role of Picturebooks in the Reading Experience of Young Children“. London - New Delhi: Tohousands Oaks - Sage Publications.
 25. Paulus, I. 2012. „Teorija filmske glazbe: kroz teoriju filmskog zvuka“. Zagreb: Hrvatski filmski savez.
 26. Pentreath, R. 2021. „Classic FM - What are the origins of ‘Humpty Dumpty Sat on a Wall’, and what do the lyrics mean?“. (<https://www.classicfm.com/discover-music/humpty-dumpty-sat-on-a-wall-lyrics-history/>). Pristupljeno 03.09.2021.
 27. Schwebs, T. 2014. „Taylor & Francis Online - Affordances of an App, A reading of The Fantastic Flying Books of Mr. Morris Lessmore“ ([10.3402/blft.v5.24169](https://doi.org/10.3402/blft.v5.24169)) Pristupljeno 17. lipnja 2021.
 28. Službena internetska stranica „Dictionary by Merriam Webster – Humpty Dumpty“. 2021. (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/humpty-dumpty>). Pristupljeno 03.09.2021.
 29. Službena internetska stranica „Encyclopedia of World Biography – William Joyce Biography“. 2021. (<https://www.notablebiographies.com/newsmakers2/2006-Ei-La/Joyce-William.html>). Pristupljeno 14. lipnja 2021.
 30. Službena internetska stranica „Hrvatska enciklopedija – animirani film“. 2021.

- (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2819>). Pristupljeno 14. lipnja 2021.
31. Službena internetska stranica „Hrvatski jezični portal – centripetalna snaga“. 2021.
(<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>). Pristupljeno 29. srpnja 2021.
32. Službena internetska stranica „Hrvatski jezični portal – jaje“. 2021.
(<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>). Pristupljeno 28. kolovoza 2021.
33. Službena internetska stranica „Hrvatski jezični portal – knjiga“. 2021.
(<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>). Pristupljeno 28. kolovoza 2021.
34. Službena internetska stranica „Hrvatski jezični portal – metafora“. 2021.
(<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>). Pristupljeno 25. lipnja 2021.
35. Službena internetska stranica „Hrvatski jezični portal – uragan“. 2021.
(https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19jUBN7). Pristupljeno 15. lipnja 2021.
36. Službena internetska stranica „Huffington Post - The Fantastic Flying Books Of Mr. Morris Lessmore, 'Oscar-Nominated Animated Short'“. 2017.
(https://www.huffpost.com/entry/oscar-nominated-animated-short_n_1241605). Pristupljeno 15. lipnja 2021.
37. Službena internetska stranica „IMDb – The Fantastic Flying Books Of Mr. Morris Lessmore“. 2011.
(<https://www.imdb.com/title/tt1778342/>). Pristupljeno 18. lipnja 2021.
38. Službena internetska stranica Joe Bluhma. 2021.
(<https://www.joebluhm.com/about>). Pristupljeno 15. lipnja 2021.
39. Službena internetska stranica „Open Culture - The Fantastic Flying Books of Mr. Morris Lessmore: Film for Book Lovers Wins Oscar“. 2012.
(https://www.openculture.com/2012/02/the_fantastic_flying_books_of_mr_morris_lessmore_wins_oscar.html). Pristupljeno 17. lipnja 2021.
40. Sulzby, E. 1985. „Writing Development in Early Childhood“.
(https://www.researchgate.net/publication/234605089_Writing_Development_in_Early_Childhood). Pristupljeno 14. lipnja 2021.
41. Šišinović, I. 2011. „Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice“. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima 17 (66), str. 8-9.
42. Tearle, O. 2017. „Interesting literature - A Short Analysis of the 'Humpty Dumpty' Nursery Rhyme“.

- (<https://interestingliterature.com/2017/06/a-short-analysis-of-the-humpty-dumpty-nursery-rhyme/>). Pristupljeno 03.09.2021.
43. Travers, P. L. 2020. „Mary Poppins.“ Zagreb: Knjigoteka.
44. Turković, H. 1988. „Razumijevanje filma: Ogledi iz teorije filma“. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, Akademija dramske umjetnosti (zbirka eseja i rasprava).
(<http://elektronickeknjige.com/knjiga/turkovic-hrvoje/razumijevanje-filma/10-tipovianimacije-br/>). Pristupljeno 14. lipnja 2021.
45. Zalar, D., Boštjančić, M. i Schlosser, V. 2008. „Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica“. Zagreb: Golden marketing.
46. Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S. i Z. Zalar. 2009. „Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 2“. Zagreb: Golden marketing/Tehnička knjiga.

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mog rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Maria Kos